

LAIŠKAI LIETUVIAMS

Pasaulio tvarka ir išmintis
skelbia Dievo buvimą.

Lietuviškojo liberalizmo pro-
blemos.

Civilinė metrikacija ir sky-
rybos.

Jaunimas ir modernizmas.

Šv. Rašto mokslas apie
skaistyklą.

T U R I N Y S

SEPTYNI PASKUTINIEJI ŽODŽIAI – J. Elijošius, S. J.	65
PASAULIO TVARKA IR IŠMINTIS SKELBIA DIEVO BUVIMĄ – Ignas Naujokas	69
STIGMATIZUOTOSIOS KENTĖJIMAI – Alg. Kezys, S. J.	72
NETIESI KOVA PRIEŠ TIESĄ – Stasys Yla	75
TYLOS DŽIAUGSMAS IR SKAUSMAS – K. Pečkys, S. J.	81
ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS SANKRYŽOJE – P. Maldeikis	83
JAUNIMAS IR MODERNIZMAS – P. Maldeikis	88
KAŲ MES ŽINOME APIE SKAISTYKLĄ? – J. Vaišnys, S. J.	94
IŠ FILMŲ PASAULIO – Z. K.	96

Šiame numeryje esančios septynių Kristaus žodžių iliustracijos:

1. Krucifiksas (apie 1067 m.) iš šv. Jurgio bažnyčios Koelne.
2. Krucifiksas (17 amž.), Vergara, S. Pedro.
3. Krucifiksas. Gregorio Fernandes (1566-1636). Valladolid muzėjus.
4. Kristaus galva (17 amž.). Plastika. Koelno muzėjus.
5. Krucifiksas (sunaikintas paskutinio karo metu), buvęs Koelne šv. Jono bažnyčioje.
6. Krucifiksas (1500 m.) Breslavo katedra.
7. Krucifiksas (17 amž.) Nienborgo parapijos bažnyčioje.

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Jonas Borevičius, S. J.

ir Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleintotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės Sesers M. Mercedes, S. S. C.

1955 M. KOVO (MARCH) MĖN.

VOL. VI, NO. 3

SEPTYNI PASKUTINIEJI ŽODŽIAI

Kristus, gyvendamas žemėje, skelbė dieviškosios tiesos žodžius visiems žmonėms be skirtumo, pasinaudodamas bet kokia vieta, kuri Jam davė progos prabilti į tiesos išalkusias minias. Pirmieji Naujojo Testamento palaiminimai nuaidėjo Galilėjos slėniais nuo kalno viršūnės. Kitą kartą Jis kalbėjo iš bangų supamo Petro laivelio, kai besiveržianti minia Jį nustūmė prie pat ežero kranto. Jį matome aiškinantį dangaus karalystės paslaptis šventyklos prieangiuose, prie gaivinančio Jokūbo šaltinio, iš sakyklos Nazareto sinagoje.

Pagaliau išmuša valanda tarti paskutinį žodį. Dabar Jis nebepasitenkins bet kuria sakykla kreiptis į žmones. Tą atmintiną penktadienio rytą, kai Jis stovėjo surištom rankom ant saulės spinduliuose žvilgančio Ponicijaus Piloto portiko, aplinkui bangaavo veidų jūra, ištroškusi amžinojo gyvenimo žodžių. Argi Jis nesikreips į pasaulį iš šitos didingos tribūnos? Dar ne. Jis palauks dar valandėlę, kol kryžiaus sakykla bus uždėta ant Jo pečių ties Piloto rūmų laiptais, kol skausminguoju keliu Jis pats ją užneš ant Golgotos viršūnės.

Mirtinoje tylumoje pasigirsta plaktuko dūžiai, klaikiai nuaidėdami

šventojo miesto sienomis, ir kryžiaus medis, akimirkai pakibęs ore, su dusliu trenksmu sminga į iškastą duobę. Nuo tos valandos, kaip sako šv. Augustinas, kryžius tapo ne tik teisėjo sostas, bet ir mokytojo katedra. Iš šitos majestotiškos katedros Jis žvelgia į savo auditoriją. Ten toluoj, anapus Juozapato slėnio, žėri paausiuotas šventyklos stogas vidudienio saulėje, o ant šventyklos mūrų žiopso smalsuolių minia. Kryžių šešėly žaidžia kauleliais romėnų karėiviai, piktžodžiauja rašto žinovai ir fariziejai, patenkintai juokiasi šventyklos kunigai, verkia Magdalena, stovi Jonas ir Marija.

Visi nekantriai laukia Jo žodžio. Budeliai buvo tikri, kad Jis ims rėkti, kaip rėkdavo visi kiti, kuriuos jie buvo pakabinę ant kryžiaus kartuvių. Jau Seneka sakė, kad prikaltieji keikdavo savo motiną ir dieną, kurią gimė, keikdavo budelius ir spiaudydavo ant praeivių galvų. Ciceronas rašo, kad nukryžiuotiesiems nekartą turėdavo nupiauti liežuvį, kad sustabdytų jų baisesius piktžodžiavimus. Fariziejai tikėjosi, kad ir šitas pranašas, užmiršęs savo meilės evangeliją, pratruks keiksmų litanija.

Bet kaip tik tuo metu, kai medis atsigręžia prieš savo Kūrėją ir tampa

kieta kryžiaus lova, kai geležis tampa veriančia vinimi, kai rožės tampa erškėčiais, o žmonės budeliais, iš mirštančiojo lūpų išsiveržia malda: "Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro." Žmonės paprastai tiems, kurie juos skriaudžia, stengiasi atsilyginti piktu, jų nebegali mylėti. Tikroji meilė niekada negęsta — ji lieka net ir tada, kai ji paniekinama ir atstumiami. Pirmasis žodis nuo kryžiaus skelbia žmonijai linksmą naujieną, kad dieviškai meilei ir gailėstingumui nėra ribų. Neapykantos srovė gali būti užtvenkta tik atleidimo žodžiu.

Ta viską dovanojanti meilė užkariauja vieno iš pagrindinių Kalvarijos dalyvių širdį. Abu nukryžiuotieji plėšikai plūdosi piktais žodžiais ir keiksmiais, sekdami minios ir kunigų pavyzdį: "Jei tu Dievo Sūnus, nuženk nuo kryžiaus. Jei tu Kristus, gelbėk pats save ir mus." Staiga vienas iš jų, Dizmas, pasuka galvą ir žvelgia į didybę ir meilę spinduliuojantį Išganytojo veidą. Kaip juodos anglies gabalas, mestas į ugnį, užsidega ir ima žėrėti šviesia liepsna, taip užsidegė plėšiko širdis, paliesta Išganytojo meilės. Ir kai kairysis plėšikas ir toliau piktžodžiavo, jo kančios draugas dešinėje draudė jį sakydamas: "Ar tu Dievo nebijai? Tu juk kenti tą pačią bausmę. Mes gavome tai, ką užsitarnavome. Šis žmogus nėra padalęs nieko blogo."

Plėšikas žvelgė į Nukryžiuotojo veidą ir mąstė. Artėjant mirties valandai, kūdikystės prisiminimų banga užliejo jo širdį. Jis prisiminė pamirštus laikus, kai jis dar buvo nekaltas, ir žinojo, jog yra Dievas danguje. Senovės padavimas pasakoja, kad jis užaugo dykumoje, o jo tėvas vertėsi plėšikavimu. Šią valandą jis greičiausiai prisiminė savo motiną, kuri

jam mėgdavo kartoti istoriją, kaip viena šeima, bėgdama į Egiptą, sustojo pas juos dykumoj nakvynei ir poilsui. Moteriškės rankose buvo nepaprasto grožio kūdikis, ir ji prašė vandens jam išmaudyti. "Tu tada sirgai, vaike, sunkia raupų liga", jo motina vis kartodavo. "Aš bijojau, kad tu jau nebesulauksi kitos dienos. Bet aš tave išmaudžiau tame pačiame vandenyje, kuriame buvo nuplautas anas kūdikis, ir tu staiga pasveikai."

"Kažin, ar tai galėtų būti teisybė?"

— susimąstė plėšikas. "Juk ir šis pranašas, žmonės pasakoja, galįs daryti stebuklus." Jis pakreipė savo skaudančią galvą į vidurinį kryžių, į pakabintą užrašą: Jėzus jo vardas, Nazaretas jo miestas o paskui keistas nusikaltimas — žydų karalius. Keistas jis karalius. Karūna — erškėčių vainikas. Purpuro rūbai — jo paties kraujas. Kryžius — jo sostas. Taip jam bemažstant, staiga širdies durys atsivėrė Dievo malonei. Jo širdis anksčiau buvo sausa, supleišėjusi žemė. Dabar ant jos krito Dievo — žmogaus meilės rasa. Ir iš pačių širdies gelmių išsiveržė žodžiai: "Viešpatie, atsimink mane, kai įžengsi į savo karalystę."

Minia nutilo, ir kunigai netikėjo savo ausims. Nors buvo nuplėšę Viešpačiui visus karališkumo ženklus, plėšikas vis tiek pripažįsta Jį karaliumi. Tarp siuntančios minios riksmo ir nuodėmės tvano nesigirdėjo kito balso, kuris būtų atpažinęs savo Dievą, tik pasmerktasis. Tai buvo tikėjimo šauksmas į Tą, kurį visi buvo apleidę. Jei nėra maldos, kurios Dievas neišklausytų, tai plėšiko malda ir tikėjimas negalėjo likti be užmokesčio. Tuo metu, kai visa Romos galia neįstengė atverti Kristaus burnos, kai draugai buvo pabėgę ir priešai triumfavo, tylą perskrodė ka-

raliaus žodžiai: *"Iš tikrųjų sakau tau. šiandien tu būsi su manimi rojuje!"* Tokį pažadą, kokio iki šiol dar niekas nebuvo gavęs, laimėjo plėšiko malda. Jis meldė tik vieną kartą, prašė tik vieną kartą, ir gavo viską. Tikrai vykusiai yra pasakęs vienas Bažnyčios tėvas: "Plėšikas mirė tikru plėšiku — jis išsiplėšė rojų."

Kai artinasi mirties valanda, žmogaus širdis paprastai yra linkusi tarti paskutinius atsisveikinimo žodžius tiems, kurie yra jam artimiausi ir brangiausi. Panašiai jautė ir Kristus širdis, matydama, kad mirtis artinasi sparčiais žingsniais. Todėl jo pirmasis žodis buvo skirtas tiems, kurie labiausiai buvo reikalingi jo gailestingumo ir pagalbos — jo priešams. Antrasis žodis buvo skirtas latrui nusidėjėliui. Pagaliau tik trečiasis žodis buvo nukreiptas 5 gimines, draugus ir artimuosius: *"Moteriške, štai tavo sūrius. Sūnau, štai tavo motina."*

Mirties valanda, kai žmogui tenka skirtis nuo artimų ir mylimų širdžių, yra vienas skaudžiausių išgyvenimų šioje žemėje. Žmogus stengiasi, jei gali, palikti kokį nors savo meilės atminimą, kuris lyg pasiliktų jo vietoje ir primintų jį mylimiems asmenims tol, kol vėl galės susitikti ir drauge būti. Dievas mus sujungė į vieną didelę šeimą, mes visi esame kilę iš tų pačių tėvų. Jis skyrė tą patį bendrą tikslą — save patį ir dangų. Vakare, prieš savo kančią, jis paliko savo mirties atminimą, įsteigdamas Eucharistiją. Bet tą valandą, kai jautė besiantinančią mirtį, jis mus visus sujungė ypatingais ryšiais į vieną šeimą, visiems palikdamas bendrą savo paties motiną.

Kai Kristus tarė ketvirtąjį žodį, evangelija sako, kad tamsa uždengė žemę. Vidurdienis virto naktimi ir tamsiame danguje blizgėjo išblyškęs

Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro.

mėnulis. Paprastai gamta visiškai nerodo savo jausmų ir nesijaudina dėl mūsų nelaimių. Žmonės gali mirti badu, bet saulė ir toliau šviečia ant išdžiūvusių laukų. Širdis gali plyšti, netekusi mylimo žmogaus, bet paukštėlis ir toliau sau ramiai čiulba džiaugsmingą dainą. Bet kai Dievo Sūnus miršta ant kryžiaus, saulė atsisako duoti šviesą. Ji lyg susigėdusi slepia savo veidą ir nenori matyti tokio baisaus nusikaltimo — dievažudystės.

Visur viešpatavo mirtina tyla. Nė mažiausio garso. Jokio garso, išskyrus vieną. Lašas po lašo Išganytojo kraujas tekėjo ant žemės. Bet tų švelnių lašų kritimo garsas pasiekė patį Dievo sostą. Tas brangusis kraujas ne tik krito ant išdžiūvusios žemės ties kryžiaus papėde, jis krito taip pat ant žmonių sielų, valydamas ir mazgodamas jas nuo nuodėmės. Staiga tamsią Golgotos kalno tylą

perskrodžia galingas šauksmas. Tas šauksmas buvo toks baisus ir taip neužmirštinas, kad net tie, kurie nesuprato hebrajų kalbos, visuomet atsiminė paslaptinę tų žodžių skambėjimą: *"Eli, Eli, lama sabaktani — mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai?"*

Dievo Sūnus apleistas savo Tėvo! Sūnus šaukiasi Tėvo, nes jo žmogiškoji prigimtis kažkokiu stebuklingu būdu jaučiasi Dievo apleista. Kaip saulės šviesa ir šiluma gali pasislėpti, kai saulė išnyksta už debesų, panašiai ir Tėvo veidas pasislėpė tą baisų momentą, kai Sūnus ant savęs užsikrovė pasaulio nuodėmių našta. Jis miršta visų apleistas ir užmirštas. Savo tautos atmetas, romėnų valdovo pasmerktas, apleistas draugų ir net savo Tėvo. Dėl ko jį apleido Tėvas, kurs kartą sakė, kad jame turi sau pamėgimo? Kristus ant savęs užsikrovė visų amžių nuodėmes ir kaltes. Tėvas, dabar žiūrėdamas į Kristų, nebemato jame savo mylimo Sūnaus, bet tik mūsų nedorybes. Nuodėmė yra Dievo išsižadėjimas. Kristus pats norėjo patirti visus tuos jausmus, išgyventi tą tuštumą ir nusivylimą, kuris siaučia nusidėjėlio sieloje. Žmogus atmetė Dievą. Kristus norėjo pats patirti tą atmetimą. Jis buvo apleistas dangaus ir žemės, kad, tarp dangaus ir žemės kalbėdamas, juos galėtų vėl sutaikinti.

Penktasis žodis nuo kryžiaus išreiskia kūno ir sielos troškulį. Keliautojai per dykumas ir vandenynus mums liudija apie troškulio baisumą. Tai kentėjimas, kuris žmogų gali išvaryti iš proto. Nukryžiuotieji, kaip ir kiekvienas sunkiai sužeistas žmogus, netekę daug kraujo, kęsdavo vidujinę karštį, lyg būtų ugnies deginami. Tokioje padėtyje buvo ir Kristus. Jis jau ir prieš tai buvo ištroškęs: visą

dieną kankintas, plaktas, varinėjamas iš vienos vietos į kitą. Bet savo žodžiu *"Trokštu"* Kristus norėjo išreikšti ir dvasinį troškulį, jis troško žmonių sielų, troško, kad jie pasinaudotų jo atpirkimo darbu.

Mirtis užantspauduoja kiekvieno žmogaus gyvenimą. Ir žemiškame Kristaus gyvenime mirtis buvo svarbiausias momentas. Jis tam ir atėjo į pasaulį, kad mirtų ir savo mirtimi mums duotų gyvenimą. Dabar jau jo žemiškojo gyvenimo ir kančios tikslas buvo pasiektas, todėl triumfojančiu balsu ištaria: *"Atlikta!"* Atlikta išganymo darbas. Visa tai, ką apie jį rašė pranašai, jau išsipildė. Senojo Įstatymo aukos jau nebereikalingos. Juk jos ir buvo tik simboliai, simboliai Naujojo Įstatymo aukos — Kristaus mirties ant kryžiaus. Ir šiandien kryžiaus auka gali būti atnaujinta, jei žmonės prie nekruvinos Mišių aukos jungs ir savo kasdiniuosius kryželius, tapdami žmonijos atpirkėjai drauge su Kristumi.

Pagaliau Kristus baigia savo žemiškąjį gyvenimą malda į Tėvą. *"Tėve į tavo rankas atiduodu savo dvasią."* Savo sielą jis atiduoda Tėvui, o sužalotas ir iškankintas kūnas grįžta į motinos rankas. Prieš tūkstančius metų Ieva ant savo kelių laikė negyvą Abelio kūną, kurį buvo nužudžiusi pavydi brolio ranka. Tai buvo lyg simbolis ar šešėlis. Dabar šešėliai ir simboliai išnyko — naujasis Abelis, savo pavydžių brolių išduotas ir nužudytas, guli ant naujosios Ievos kelių. Marija, žvelgdama į savo dieviškąjį Sūnų, regi pro ašarotas akis tą senąjį Betliejų, kai ji laikė vos gimusi kūdikį rankose.

Tai ne Betliejus, Marija! Jis nebėra tas baltas, švelnus kūdikis, nužengęs iš dangaus. Šiandien jis sužalotas,

iškankintas, išėjęs iš žmonių rankų. Prakartė pasikeitė į kryžių. Mira, kurią išminčiai jam dovanojo, dabar gali būti panaudota jo laidotuvėms. Tu jo netekai, kad laimėtumei naujų

sūnų daugybę. Tavo uždavinys dar nebaigtas. Kaip tu jam davei žmogiškąjį kūną, perduok jo dvasią visiems savo vaikams.

J. Elijošius, S. J.

PASAULIO TVARKA IR IŠMINTIS SKELBIA DIEVO BUVIMĄ

Jei pasaulis reikalauja jo buvimą pateisinančios Priežasties ir jis pats tą priežastį įrodo, tai panašiai ir tvarka bei išmintis, kurią vis labiau sussekame pasaulio reiškiniuose, šaukiasi Aukščiausiojo Proto, nes *prasmingai ir tvarkingai pasireikšti yra proto savybė*.

Kad pasaulyje yra tvarka ir išmintis, kad jo pasireiškimai nėra kažkokių netvarkingos pripuolamybės pasekmės, tai yra pastebėję žmonės nuo neatmenamų laikų. Nenuostabu, kad tautos, kurios gilioje senovėje nepažino vieno Dievo, garbino gamtą ir gamtos jėgas. Jos nesąmoningai juto, kad už gamtos matomų pasireiškimų, slepiasi nematoma Dievybė. O tai juto todėl, kad matė pasaulio harmoniją ir prasmingumą.

Vis didėjanti mokslo pažanga ne tik šio Dievo buvimo įrodymo nesuilsinino, bet jį vis giliau ir giliau pabrėžė, iškeldami vis naujas, vis gilesnes ir nuostabesnes pasaulio tvarkos ir išminties žymes. Visi gamtos mokslai, visi nauji atradimai, virto tartum strėlėmis, kurios rodo į Aukščiausiąjį Protą visur pasireiškiantį. Geriausias įrodymas, kad pasaulyje viešpatauja tvarka, yra pastovūs, nesikeičiantys, suderinti ir pripuolamumui užkertą kelią *gamtos įstatymai*. Kad tokie gamtos įstatymai veikia mus apsupančiame pasaulyje, tai rodo patyrimas ir mokslas. Juk ir pats

mokslas yra galimas tik dėl to, kad tie gamtos dėsniai pastoviai veikia, kad nėra vietos jokiame pripuolamumui, todėl jau iš anksto galima remtis tam tikrais jau žinomais daviniais, norint surasti naujas gamtos ir mokslo tiesas.

Tą pasaulyje viešpataujančią tvarką iliustruoti paprastai prisimenamas astronominis pasaulis. Jau pats žodis *astronomija*, susidedas iš dviejų graikiškų žodžių (astron ir nomos) reiškia mokslą apie žvaigždžių įstatymus. Norint suprasti, dėl ko dauguma astronomų buvo gilaus tikėjimo žmonės, užtenka prisiminti begalinį dangaus kūnų skaičių, tą pasakiškai didelę erdvę, kurioje tie kūnai juda, ir be galo didelius atstumus tarp jų. Tie kūnai juda tokiu greičiu, kokio nematome šiame pasaulyje. Nuostabi yra to judėjimo tvarka ir sudėtingumas, kai vieni kūnai, sukdamiesi apie save, sukasi dar apie kitą ir taip tiksliai, kad galima kuo puikiau apskaičiuoti dangaus kūnų pasirodymo laiką. Visa tai prisiminę, nenustebsime didžiojo mokslininko Newtono atsakymu, kai jis, paklaustas, koks yra trumpiausiai suglaustas Dievo buvimo įrodymas, parodė į žvaigždėtą dangų sakydamas: "Tenai!" Suprasime taip pat ir Karaliaučiaus filosofą Kantą, kurį žvilgsnis į dangų pripildydavo nuostabumo ir pagarbos jausmais. O Jė-

zuito astronomo Angelo Secchi antkapyje randame užrašą: "Nuo pa-
pažvelgimo į dangų iki Dievo yra
trumpas kelias." Tad visiškai protin-
gai ir nesivadovaudami jokiais poe-
tiniais jausmais, galime tvirtinti, kad
astronominiai veikalai tiems, kurie
nėra aptemdinti antireliginių piktos
valios prietarų, gali tapti vadovais
į Dievą, panašiai, kaip ta Betliejaus
žvaigždė rodė išminčiams kelią prie
Kristaus.

Ne tik pasaulio tvarka, bet ir vi-
sur viešpataująs tikslingumas bei
prasmingumas įrodo pasaulio prad-
žioje esančią išmintį. Kiek to sudė-
tingo prasmingumo yra organiškoje
gamtoje! Kokių išminties stebuklų
randame organizmuose! Kiek stebi-
nančių mįslių žmogaus kūne! Koks
nuostabus įvairių sudėtingų kūno
funkcijų suderinimas! Panašiai, kaip
pasaulio tvarkos srityje astronomijos
veikalai, taip ir tikslingo prasmingu-
mo srityje anatomijos ir fiziologijos
knygos paremia tikėjimą Dievo buvi-
mu ir tartum tampa apologetikos ša-
komis.

Užtenka tik prisiminti žmogaus
smegenų veikimą, virškinimą, krau-
jo cirkuliaciją, organizmo reakciją,
patekus į jį nuodams ar bakterijoms.
Kokį nuostabų tobulumą pastebime
akyje ar ausyje! Visa organiška ir
neorganiška gamta yra persunkta to
stebinančio prasmingumo, o mokslo
pažanga vis giliau tą prasmingumą
įžvelgia ir suseka vis naujus jo pasi-
reiškimo laukus. Didysis mintytojas
Pascal sako: "Visi daiktai dengia
kurią nors paslaptį, visi daiktai yra
šydai, kurie pridengia Dievą. Krikš-
čionys Jį privalo visuose dalykuose
pažinti." Teisingai pastebi filosofas
Gratry, kad "visi tvariniai yra tartum
sakramentai arba nematomos Dievo
esybės matomi kevalai, po kuriais
Jis slepiasi".

Gal nuostabiausiai tas tikslingas
prasmingumas pasireiškia gyvulių
instinkte. Instinktas tai yra nesąmo-
ningai išmintingas veiksmas, kurs
siekia to, kas naudinga atskiram gy-
viui ar rūšiai išsilaikyti. Tasai išmin-
tingas veikimas nėra gyvulio protas.
Tai įrodo tas faktas, kad instinktas
nesikeičia, nedaro pažangos. Jis vi-
sada veikia vienodai, neįstengia pri-
sitaikyti prie naujų aplinkybių. Visa
tai aiškiai rodo, kad gyvuliai nevei-
kia savo išmintimi, bet svetima. Kie-
no ta išmintis gali būti, jei ne Dievo?

Netikintieji, negalėdami nematyti
tvarkos ir išminties reiškinį pasau-
lyje ir negalėdami nejausti, kaip tie
reiškiniai nurodo Dievu paremtą pa-
saulėžiūrą, nenorėdami Dievo pripa-
žinti, stengiasi Jo buvimo įrodymus
susilpninti, iškeldami įvairius netvar-
kingumo ir neprasmingumo faktus
pasaulyje. Jie sako, kad ir tas paste-
bimas tikslingumas yra kažkokios
aklos jėgos ar atsitiktinumo vaisius.

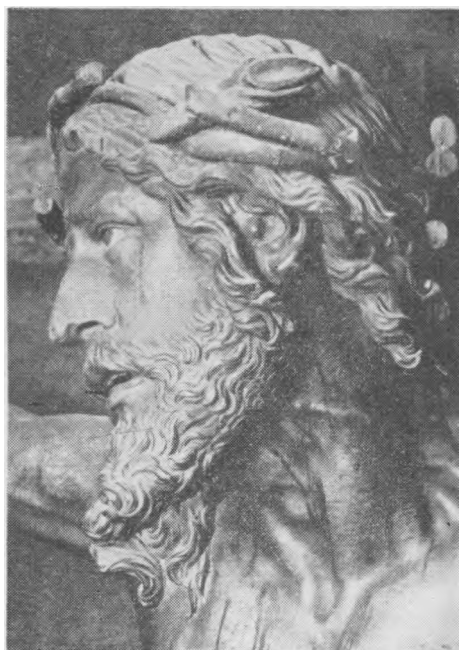
Turime pripažinti, kad yra tokių
reiškinų, kurie, giliau į juos nesigili-
nant, atrodo neprasmingi. Tačiau
tvirtinti, kad jie prasilenkia su pa-
saulio tvarka ir parsmingumu, nebū-
tų išmintinga. Matydami, koks nuo-
stabus yra pasaulio ir visų jo reišk-
inių prasmingumas, turime padaryti
išvadą, kad tie dalykai, kurie mums
atrodo neprasmingi, mums yra ne-
pakankamai aiškūs, jų prasmingumo
mes nesuprantame, mums tik atrodo,
kad jie yra neprasmingi, nes mes jų
tikslą nežinome. Nuolat mokslo pa-
žanga vis atidengia įvairių paslap-
čių, vis daugiau mums darosi aiški
įvairių dalykų prasmė. Kai kurie da-
lykai, kurie pirmiau žmonėms atrodė
visiškai bereikšmiai ir betiksliai, da-
bar yra laikomi tikslingumo pavyz-
džiais. Diena iš dienos mokslas vis
daugiau nuostabių dalykų išskaito

is hieroglifais parasytos mįslingos gamtos knygos.

Kartais ir tą patį tikslumą mes per siaurai suprantame. Kas atrodo netikslinga atskiram tvariniui, gali būti tikslinga visai jo rūšiai ar giminei. Kas neprasminga fiziniu atžvilgiu, gali būti labai prasminga moraliu atžvilgiu. Kartais yra iškeliamas negražių tvarinių netikslumas, užmirštant tą faktą, kad grožis geriausiai paaiškėja, kai jis yra pastatomas šalia biauromo. Taigi, ir biauromo tikslas kartais gali būti labiau paryškinti grožį. Argi mes galėtume gėrėtis gražių spalvų ir šviesų žaidimu, jeigu nebūtų šešėlių? Jeigu pasaulyje būtų tik gražūs kūriniai, o biaurių visai nebūtų, kažin ar iš viso mes galėtume turėti grožio sąvoką, ar mes jį suprastume?

Taip pat nereikia pamiršti, kad daug netvarkos į pasaulio gyvenimą įneša patys žmonės, vartodami tvarinius ne taip, kaip Kūrėjo yra norima. Jie blogai panaudoja savo laisvę. Argi žmonijos išsigimimas, dvasinės bei fizinės ligos nekyla dažniausiai iš paties žmogaus kaltės, iš jo netvarkingo gyvenimo? Ką kalta viską tvarkančioji Išmintis, jei žmogus laisvai atsisako savo išminties?

Nereikia pagaliau pamiršti ir to, kad mūsų tikėjimas niekad nėra tvirtinęs, jog šis pasaulis yra tobuliausias Dievo kūrinys. Jeigu pasaulis būtų visiškai tobulas, tai jis būtų sudievinatas, nes tik Dievas yra pilnai tobulas, visa kita yra tik Jo tobulumo daugiau ar mažiau ryškūs atspindžiai. Jeigu pasaulis būtų tobulas, jis mus pilnai patenkintų, mes tada negalvotume apie Dievą ir Jo nesiilgėtume. Pasaulis turi būti toks, kad mus vestų prie Dievo, bet ne nuo Dievo. Pasaulyje gyvendami šalia netobulumų, mes ieškome ir ilgamės

Iš tikrųjų sakau tau, šiandien tu būsi su manimi rojuje.

pilnos Tobulybės. Argi yra koks nors menininkas, kurio visas tobulumas pilnai atsispindėtų jo kūrinuose? Kūrinys visuomet yra menkesnis ir netobulesnis už patį menininką.

Reikia dar pridėti, kad daugelis teologų mano, jog pasaulis, išėjęs iš Dievo rankų, buvo daug tobulesnis negu dabar. Pirmoji nuodėmė, apgaidindama žmogų, palietė ir jo gyvenimo vietą – fizinį pasaulį. Taigi, kai kurie pasaulio netobulumai yra pirmosios nuodėmės pasekmės.

Todėl jeigu ir pasitaiko tokių pasaulio reiškinių, kurių tikslumo mes nesuprantame, kurie mums atrodo beprasmingai, visur yra pilna tokių daiktų ir reiškinių, kurių tikslumas mus stebina. Ar visa tai gali būti aklo atsitiktinumo reiškiniai? Jeigu kas tikėtų, kad nuolat akiai ir neprotingai atsitinka protingiausi ir tikslingiausi dalykai, tas turėtų tikėti,

kad yra gryniausia tikrovė visa tai, apie ką pasakoja "Tūkstančio ir vienos nakties" pasakos. Toks žmogus, kurs matydamas pasaulyje vieną kitą, gal tik tariamą, netobulumą, užmerktų akis nesuskaitomiems tvarkos ir išminties pasireiškimams ir visa tai priskirtų atsitiktinumui, nematydamas viską tvarkančios protingos Esybės, būtų panašus į tokį žmogų, kurs, radęs Afrikos džiunglėse ant žemės numestą knygą, tvirtintų, kad ji pripuolamai atsirado ir atsispausdino. Jis savo tvirtinimą gal remtų šitokiu "logišku" protavimu: jei tos knygos atsiradimo priežastis būtų buvusi protinga esybė, tai šalia knygos turėtų būti ir spinta tai knygai įdėti; jei spintos nėra, tai ir toji knyga nėra protingos esybės padaras, nes išmintinga esybė negalėtų elgtis taip neišmintingai, kad parašytų ir išspausdintų knygą, o nepadarytų spintos jai įdėti... Toks galvojimas tikrai būtų juokingas. Tačiau panašios "logikos" laikosi visi tie, kurie

vieno kito dalyko tikslingumo nesuvokdami, aklam atsitiktinumui priskiria visus išmintingiausius ir prasmingiausius reiškinius.

Nors kai kurie Kūrėjo pėdsakai mums ir galėtų atrodyti neaiškūs, tačiau yra tiek aiškiausių pėdsakų ženklų, kad, anot Tihamer Toth, užtenka tik atmerkti akis, kad juose pamatytum patį Kūrėją. Žmogus, kurio sveiko galvojimo nėra aptemdę materializmo prietarai, nesunkiai išskaito po pasaulį išbarstytas mintis ir visur randa šv. Rašto patvirtinimą, kad viskas yra sutvarkyta pagal "matą, skaičių ir svorį". Tokiam žmogui yra visai suprantami tie mokslininkai, kurie kalba apie "objektyvią pasaulio logiką ir pasaulio matematiką" (Otto Liebmann). Žiūrėdamas į pasaulį, jis tiki pasaulį tvarkiusį Matematiką, tiki Aukščiausiąjį Protą, savo mintimi persunkusį visą pasaulį. Visi pasaulio reiškiniai jam yra tik uždanga, už kurios jis suranda Dievą.

Ignas Naujokas

STIGMATIZUOTOSIOS KENTĖJIMAI

Teresė Neumanaitė yra mūsų laikų stigmatizuotoji. Jos kentėjimai ir jos nepaprastas gyvenimo būdas stebina pasaulį. Jau 28 metai ji nieko nevalgo. Nuo 1926 metų ji turi stigmas (žaidzas) savo rankose, kojose, šone ir galvoje. Beveik kas antrą penktadienį pergyvena Kristaus kančią. Be to, kartais pranašauja ir atskleidžia didžiausias paslaptis. Bažnyčia apie šių visų įvykių antgamtiškumą dar nieko nėra pasakiusi. Tarp teologų yra daug tokių, kurie jos gyvenimo nuostabius faktus laiko antgamtiniais, bet yra ir tokių, kurie abejoja, mano, kad visa tai gal būtų galima

išaiškinti koku nors natūraliu būdu. Mes šių faktų antgamtiškumo nei teigsime nei neigsime, tik aprašysime taip, kaip jie įvyksta.

Nuo pat jaunystės Teresės gyvenimas buvo viena didelė kančia. Ji persirgo įvairiausiomis ligomis. Po nelaimingo įvykio tėvo ūkyje, kur ji begesindama gaisrą nupuolė nuo kopėčių ir išsinarino stuburo slankstelių, prasidėjo visa jos kančių odisėja. Skausmai stuburkaulyje išlaikė ją keletą metų ligos patale. Gydytojai nieko negalėjo pagelbėti. Po to nelaimingo susižeidimo gaisro metu Teresė viena ausimi apkurto, o ne-

trukus visai apako. Kairioji kūno pusė buvo dalinai paraližuota. Nuo ilgo gulėjimo lovoje kūne atsivėrė baisios žaizdos. Po poros metų jai taip pradėjo skaudėti gerklę, kad negalėjo nuryti jokio maisto. Trejus metus maitinosi vien tik skysčiais. Pagaliau nė skysčių negalėjo nuryti. Pradėjo badauti. Čia įvyko nuostabus dalykas, kuris iki šiai dienai stebina žmoniją — nuo 1926 metų Teresė nieko nevalgo ir gyvena tik šv. Komunija.

Neumanaitė niekad neprašė Dievo būti pagydoma. Ji buvo labai pamaldi į savo vienvardę šv. Teresėlę. Jos beatifikacijos dieną Neumanaitė buvo gražintas regėjimas. Po poros metų, šv. Teresės kanonizacijos dieną, ji staiga visai išgijo ir atsikėlus iš lovos galėjo dirbti net fizinius darbus. Dingę visų ligų simptomai, žaizdos užgijo, nepalikdamos jokių žymių. Tačiau neilgai Teresė džiaugėsi savo puikia sveikata. Jos laukė daug didesnės kančios, kurioms iki šiol buvusios buvo tik pasiruošimas.

1926 m. kovo 5 dieną Teresei atsivėrė stigma kairiame šone. Tą dieną ji pirmą kartą matė Kristaus kančią Alyvų Darželyje. Vizijai dar nepasibaigus, Teresė pajuto didelį skausmą kairiame šone. Jis buvo toks smarkus, jog manė, kad mirs. Tuo pačiu metu iš šono pradėjo bėgti kraujas. Alyvų Darželio vizija išnyko, palikdama Teresei atsiminimą — apie 3 1/2 cm. ilgumo ir 1 cm. platumo žaizdą, kurią dar ir šiandien ji turi.

Tų pat metų Didįjį Penktadienį atsivėrė žaizdos rankų delnuose ir kojose. Vėliau prakiuro dešinysis pečius ir atsirado visas žaizdų vainikas galvoje. Iš pradžių Teresė bandė savo žaizdas nuslėpti, bet nepasisekė, nes tam tikromis dienomis jos smar-

kiai kraujuodavo, ką nesunku buvo visiems pastebėti. Jos tėvai tuojau pakvietė gydytoją. Šis žaizdas apžiūrėjo, davė vaistų ir nuramino tėvus tvirtindamas, kad žaizdos greit užgis. Jam vos išėjus, Teresė pajuto nepakeliamą skausmą kojose ir rankose. Tuojau reikėjo žaizdas atrišti. Gydytojas buvo pakviestas antrą kartą. Bet ir dabar jis negelbėjo. Stigmos yra nepaprastos žaizdos. Jos nepūliuoja, neužsikrečia, bet ir niekad neužgyja. Iš jų kyla nemalonus skausmas. Pati Teresė apibūdina jį kaip nuolatinį dūrimą. Jis nyksta net ir tada, kai niekas jų neliečia. Mažiausias žaizdų paspaudimas sukelia veriantį skausmą, todėl Teresės eisena yra labai atsargi ir lėta — kiekvienas žingsnis kainuoja jai daug kančios ir kantrybės.

Penktadieniais, kada Teresė pergyvena Jėzaus kančios vizijas, šios žaizdos daug kraujuoja. Baltuose rūbuose, kuriuos ji dėvi vizijų metu, tuoj pasirodo kraujo dėmės tose vietose, kur yra stigmos: šone, galvoje, kojose. Iš delnų kraujas nubėga ant rankos riešo ir net ant alkūnių, suteršdamas marškinius, paklodes, pagalvę. Kraujas prasiveržia ir iš jos akių. Dviem tamsaus kraujo srovėmis jis bėga ant veido, paskui ant kaklo, kur dalis jo sukrešėjo, dalis susisiurbia į marškinius. Didįjį Penktadienį Teresė kraujuoja daugiausia. Iš stigmų kraujas bėga apščiau negu kitais penktadieniais. Ant skarelės pasirodo aštuonios kraujo dėmės, kurios greit didėja ir susilieja į vieną didelę dėmę. Be to, žaizdos atsiveria nugaroje, krūtinėje ir rankose — tose vietose, kurios buvo sužeistos, kai Jėzų plakė prie stulpo.

Bet šios išviršinės žaizdos yra tik ženklas didesnių kančių, kurias Teresė pergyvena savo sieloje. Beveik

kas antrą penktadienį ji dalyvauja didžiojoje Kristaus kančios dramoje. Vizijų formoje ji pereina per visą Kristaus kančią. Tada ji pasidaro nejautri išoriniam pasauliui ir gyvena vien tik Jėzaus kentėjimų kontempliacija. Bet tai nėra paprasta kontempliacija. Teresė ne tik mato, ką Jėzus kentėjo, ji ir jaučia Jo skausmus. Ji dalyvauja šitoje dramoje ne kaip pasyvus stebėtojas, kuris mato kitą kenčiant, o pats kentėti negali ar nenori; ji joje pasireiškia aktyviai, kaip tikras kentėtojas, kuris kartu su Jėzumi perneša didelę Kalvarijos kentėjimų dalį.

Vizijų metu Teresė nekalba. Bet ji daro įvairius judesius, iš kurių galima suprasti, ką mato ir ką kenčia.

Kada Jėzus yra plakamas, jos visas kūnas įsitempia ir net dvilinkai susilenkia. Ji jaučia budelių kirčius, kuriais jie plakė Jėzų. Kareiviams spaudžiant erškėčių vainiką ant Jėzaus galvos, ji pakelia rankas prie savo galvos lyg norėdama neleisti kareiviams Jėzų vainikuoti. Bet jos pastangos nueina niekais, ir pradeda vaitoti.

Jėzus pasmerkiamas. Ant Jo pečių uždedamas kryžius. Bet ne Jis vienas jį neša. Kryžius spaudžia taip pat ir Teresės pečius. Kai Jėzaus jėgos išsenka, Teresė pradeda mojuoti ranka, lyg prašydama, kad kas Jėzui padėtų. Bet tuoj nusivylimas ją apima, nes niekas jos neklauso. Pagaliau Simonas Kirenietis ateina į pagalbą. Tačiau tas jos per daug nenudžiugina, nes Kirenietis neša kryžių labai nenoriai, vos jo galą pakeldamas, kai tuo tarpu visas jo svoris guli ant Jėzaus pečių. Teresės kūnas per šitą laiką yra pakrypęs į dešinę pusę. Rankomis ji siekia peties, ant kurio jaučia kryžiaus naštos sunku-

mą, ir iš kurio pradeda sunktis kraujas.

Staiga jos veidą apima skausmo išraiška, lyg kas būtų ją užgavęs. Rankomis griebiasi dešinio peties – ten labiausiai skauda. Po poros sekundžių kelia rankas prie galvos – skausmas persimetė į galvą. Atrodo, kad erškėčiai įsmigo giliau į galvą. Pirštais daro judesius, lyg trauktų iš galvos erškėčių spyglius.

Apie vienuoliktą valandą Kristus pasiekia kalno viršūnę. Budeliai ruošiasi Jį kalti prie kryžiaus. Teresės kūnas pradeda drebtį, netrukus ją sukausto mėšlungis. Girdi plaktukų smūgius. Šie taip skaudžiai ją veikia, kad su kiekvienu jų garsu ji sudreba visu savo kūnu. Jos pirštai pamažu sulinksta į kumštis; apima jais vinių galvas ir lyg laikosi, kad nenuslystų nuo kryžiaus. Ji seka kiekvieną Jėzaus judesį, kiekvieną Jo žvilgsnį ir juos pakartoja. Išgirdusi vieną iš latrų prašant Jėzaus prisiminti jį, kai Jis įeis į savo karalystę, Teresė pasuka galvą į dešinę pusę. Atrodo patenkinta tuo, ką mato ir girdi. Bet šis pasitenkinimas pavirsta giliu liūdesiu, kai pažvelgia į kairę pusę, kur kybo piktžodžiaujantis latras. Ji, rodos, negali suprasti, kodėl šis nedaro tai, ką jo draugas darė.

Jėzui tariant "Trokštu", Teresė pajunta didelį troškulį savo burnoje. Ji iškiša liežuvį ir vedžioja jį per lūpas, norėdama suvilgyti jį lašu vandens. Paskui pakelia galvą, praveria plačiau akis – kažką mato. Pagalvojus truputį, pasilenkia ir gauna gurkšnį gėralo. Tik nurijus, visa smarkiai nusipurto. Veido išraiška parodo, kad gėralas buvo labai kartus... Taip, tai buvo Jėzaus girdymas tulžimi.

Tuoj po to Teresės kūnas labiau įsitempia, akys įdumba; ji įtemptai klausosi: "Mano Dieve, Mano Dieve,

kam mane apleidai". Čia jos veidas pasidaro toks liūdnas ir skausmingas, kad atrodo tuojau verks. Ji ir verkia, nes iš jos akių visą laiką bėga tamsaus kraujo srovės.

Neužilgo prasideda pati skausmingiausioji dramos dalis. Artinasi Jėzaus mirties scena. Jos kūnas dar labiau įsitempia, skausmo pilnos akys įsmenga į vieną tašką. Galva pasvyra į dešinę pusę, rankos išsitiesia į priekį, kumštys atsigniaučia. Teresės apvalusis veidas ištįsta, žandai įdumba, išblykšta, akių lėliukės pranyksta, taip kad vien tik akių baltumas matosi; kvėpavimas retėja, retėja. Šitokioje padėtyje ji išbūna kokias 5 min. Tada staiga pašoka visu kūnu, pasikamuoja ir lyg mirusi krenta ant pagalvės. Kvėpavimas visai nustoja, kūnas atšąla. Atrodo, kad būtų mirusi. Vaizdas yra labai bausis, ir nenuostabu, kad esantieji pradeda verkti, puola ant kelių, kiti ne-

gali pernešti ir išeina iš kambario. Tokio vaizdo ir kiečiausi yra giliai sujaudinami.

Penktadienį, 1 val. po pietų, vizijos baigiasi. Po 13 valandų kankinimosi Teresės jėgos yra visai išsekę. Ji netenka daug kraujo, svoris žymiai sumažėja. Bet keletą minučių pailsėjusi, ji vėl atgyja (šventoji Komunija ypatingai gaivinančiai veikia). Ji keliasi, kalbasi su visais, eina prie darbo, lyg niekur nieko nebūtų atsitikę.

Nors kentėjimai yra dideli, tačiau Teresė yra visada linksma. Vienas Amerikos kareivis, aplankęs ją, pasakė, kad linksmesnio žmogaus jis nėra matęs. Teresė yra pasidavusi Dievo valiai, kuri pasirinko ją savo meilės auka. Ji puikiai žino, kiek šita auka jai kainuoja, bet ji mielai ją Viešpačiui atiduoda, nes tai viskas už sielų išgelbėjimą.

Alg. Kezys, S. J.

NETIESI KOVA PRIEŠ TIESĄ

(Iš ciklo "Lietuviškojo liberalizmo problemos")

Liberalizmo santykis su tiesa atskleidžia visą jo charakterį. Tiesa jam yra varžtas, ir būtent dėl to, kad ji absoliuti, pastovi, visuotina. Liberalizmas pripažįsta tik vienintelę absoliučią vertybę — laisvę. Dėl to laisvė pasidarė nesuderinama su tiesa.

Liberalizmo kova prieš tiesą nėra lengva. Ji negali būti populiari ir priimtina daugeliui žmonių: kiekvienas instinktyviai stos tiesos pusėn, o tuo pačiu nusigręš prieš liberalizmą. Dėl to liberalizmas buvo priverstas rinktis tokį metodą ir tokias priemones, kurios šią kovą padarytų mažiau tiesioginę, atvirą ir tiesią.

Žirklys tiesai karpyti

Jau mūsų spaudos diskusijose kiekvienas galėjo pastebėti liberalinių publicistų žaidimą: kalbėti apie subjektyvų tiesos supratimą ir čia pat jį perkelti į objektyvios tiesos plotmę. Kam tai reikalinga?

Visi žino, kad tiesos supratime yra du momentai: subjektyvus ir objektyvus. *Subjektyvus* tiesos supratimas priklauso nuo žmonių pajėgumo pažinti, išsiaiškinti arba nuo noro priimti bei pripažinti. Ne visi žmonės iš prigimties yra vienodai imlūs ir pajėgūs tuos pačius dalykus suprasti. Ne

visi turi ir vienodą išlavinimą bei išsilavinimą. Ne visi ir išlavintieji turi tuos pačius sugebėjimus. Vieni linkę ieškoti dalykų visumos ir derinio, kiti tenkinasi atskirais, padalintais, tarp savęs nesurištais pažinimo atžvilgiais.

Visas tas subjektyviųjų galių įvairumas kaip tik ir įneša skirtumus į tiesos supratimą. Dėl to tas supratimas gali būti ir dažnai būna įvairus, sąlygotas (reliatyvus), padalintas, kintamas.

Bet yra kitas momentas, nepriklausomas nuo subjektyviųjų įvairybių. Jeigu mes jau kalbame apie dalyko supratimą, tai tuo pačiu pripažįstame, kad tas dalykas yra *šalia ar virš paties supratimo*. Atseit, supratimas dar nėra pats dalykas. Tad ne supratimas yra mastas dalykui, o tas dalykas — mastas mūsų supratimui. Tas mastas negali būti subjektyvus, suskaldytas bei padalintas tuo būdu, kaip yra padalintas supratimas. Mastas yra vienas, bendras, objektyvus.

Tas pats yra su tiesa. Ne jos supratimas yra galutinis mastas, bet pati tiesa savyje yra mastas mūsų supratimui. Tiesa nėra kiek nekinta, ar ją kas supranta vienaip ar kitaip. Ji nesuskyla į keletą tiesų dėl to, kad ėmė ir susiskaldė keletos žmonių supratimas. Tad ne tiesa yra reliatyvi, kintama, įvairuojanti, subjektyvi, bet toks gali būti tik tiesos *supratimas*.

Ką gi daro liberalai? Norėdami tiesą nuvainikuoti, jie sąmoningai sumaišo supratimą su pačia tiesa. Tai padarę, jie jau tariasi gali supratimo savybes — kintamumą ir reliatyvumą — perkelti pačios tiesos plotmėn. Dėl to jie ima subjektyvaus supratimo žirkles ir karmo į gabalėlius objektyviają tiesą. Jų metodinis žaidimas yra pagrįstas šia dialektika: Jei tiesa

kinta *vienur* (supratime), ji kinta visur (savo pagrinduose); jei ji sąlygojama subjektyvioj plotmėj (pažinime), yra sąlygota objektyvioj plotmėj (savyje); jei ji žmonių atrandama, tai iš viso ji yra žmonių atrasta, sugalvota.

Liberalizmui įprasta žaisti dviprasmybėmis. Taip jis žaidžia ir žodžiais — *išrasti* ir *atrasti*. Amerika nebuvo išrasta, bet atrasta. Ir geležies rūdys ar aukso trupiniai neišrandami, bet tik atrandami. Taip ir tiesa nėra kieno nors išrasta, bet tik atrandama, atskleidžiama, atidengiama. Atradimas bei atskleidimas vyksta mūsų pažinimu ir supratimu. Tik ta prasme galima kalbėti apie tiesos kitimą — vystymąsi, tobulėjimą ar pritaikymą mumyse. Bet ji pati savyje nuo to nesikeičia. Nesikeičia ir matematikos dėsniai, nežiūrint, kad jų pritaikymas vystėsi geometrijoje, inžinerijoje, statistikoje, buchalterijoje.

Pareiga tiesos ieškoti

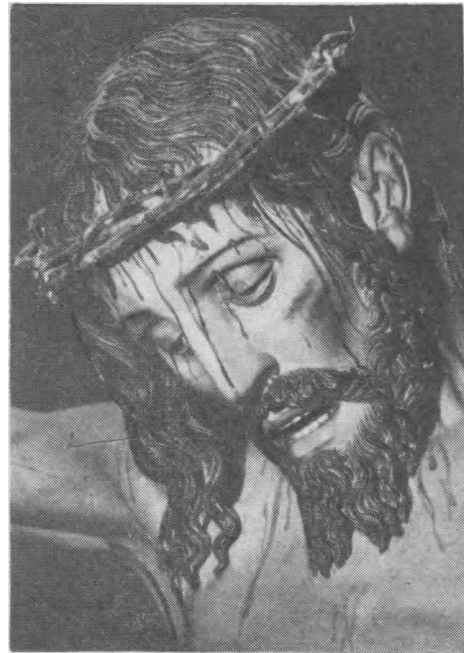
Iš to, kad tiesa atrandama bei atskleidžiama ir kad jos supratimas bei pritaikymas gali vystytis, bręsti, pilnėti — mums ir kyla natūrali pareiga jos *ieškoti*. Ieškoti — reiškia ne naujai ją išrasti, bet tik tobuliau atskleisti, pažinti, suprasti, ir būtent — pagal objektyvų jos mastą. Ta prasme tiesos ieškojimas yra visuotinė žmogiškoji *pareiga*, neatpalaiduojama jokiais sąlygomis.

Kaip į šį reikalą žiūri liberalizmas? Ar jis gali ieškoti to, ką iš principo yra atmetęs? Jis atmetė objektyvią tiesą, tad bent jos tikrai negali ieškoti. Bet gal jis ieško subjektyvios tiesos, tiksliau — subjektyvaus supratimo? Betgi subjektyvaus supratimo nereikia niekur ieškoti, nes jis eina iš paties žmogaus. Jeigu jau

pats supratimas yra tikrasis ir vienintelis tiesos mastas, tai tokių supratimų gali būti tūkstančiai ir milijonai, ir jie visi bus teisingi. Jeigu jie teisingi, tai ko dar ieškoti? Užtat tikras liberalas neturėtų kalbėti nei apie tiesos ieškojimą, nei apie pačią tiesą. Objektyvios tiesos jam nėra, o subjektyvus supratimas dar nėra tiesa savyje.

Tad "tikras liberalas, pagal anglų liberalinį filosofą Bertrand Russel, nesako: — Tai yra tiesa, — bet: Esu linkęs manyti, kad esamose sąlygose ši nuomonė, gal būt, yra geriausia" (Mintys apie liberalizmą, verstos "Lietuvio" 1949, nr. 28-29). Tai būtų tiesu ir logiška: *kas subjektyvu, yra tik nuomonė, o ne tiesa*. Kadangi liberalas pripažįsta tik tai, kas subjektyvu, tai jis ir kalba tik apie nuomones. Aišku, jis gali nuomonių ieškoti, bet užtat jis negali sakyti, kad "ieško tiesos."

Tai būtų atvira ir tiesi kalba, kurią tektų vertinti, kaip mums nepriimtina, bet gerbtina pažiūra. Tuo tarpu, nekeisdamas šios pažiūros, liberalizmas garsiai trimituoja, kad ir jis ieško tiesos. Apie tą tiesos ieškojimą yra įvairių pasisakymų ir mūsų liberalinėje spaudoje. Štai: "Į lietuvišką gyvenimą mes smelkiamės laisvo žmogaus keliu: per *nuoširdų tiesos ieškojimą* (m. p. Y.) sau ir kitiems" (Liet. Stud. Santaros įstatų preambulė, "Dirvos" pr. 1954, nr. 23). Kalbama apie žmogų, "*nuoširdžiai tarp daugelio falsifikatų ieškantį tiesos*, kuri prabiltų jo asmens gelmių ilgesiui, nes kitokia tiesa, pagaliau, nėra verta ne tik ieškojimo, bet ir paprasčiausio nusispiovimo... Mes ieškome tiesos kaip pirmieji krikščionys" (K. Santaros tikslai, "Dirvos" pr. 1854, nr. 23). Arba štai vėl: "Bekraštis nuoširdumas ieškoti save ir savo

Moteriške, štai tavo sūnus.
Sūnau, štai tavo motina.

patirtį išreiškiančių tiesų, formų, ideologijų, vaizdų ir garsų, *nesvarbu, ar tokių ieškojimų pasėka* būtų tautinis suktinis, ar panaši į Picasso... Tiktai *nuoširdžiu ir savarankišku ieškojimu*, tiktai aistringa kova dėl savo tiesos išsiugdoma asmenybė" (m. p. Y.; Vyt. Kavolis, Tremties tikrovė ir keliai į lietuviškumą: "Laisvo žmogaus keliu į lietuviškumą", Chicago, 1954, p. 14-15). "Laisvė — tai jau nebe tolerancija, o *kova už tiesą* (m. p. Y.), tiesą pirmiausia sau pačiam, o paskui kitiems" (A. J. Greimas, Apie laisvę ir mitus, "Dirvos" pr. 1954, nr. 23).

Ar tai nėra būdinga "nuolatinio laisvo ieškojimo dvasia", apie kurią kalbėjo Br. Raila ("Dirva" 1954, nr. 19)? Įdomu tiktai, nuo kada ji pasidarė nuolatinė? Ar ne nuo 1904 me-

tų, kai tarptautinis laisvamųjų kongresas Romoje paskelbė naują "visuotinį įpareigojimą ieškoti tiesos"? Ar ne po šio "įpareigojimo" ir atsirado "visuotinis kalbėjimas" apie ieškojimą? Bet ar tos kalbos turi ką nors bendra su pačiu ieškojimu? Ar tai nėra naujas metodinis žaidimas? Kaip matėme iš pacituotų žodžių, liberalai nekalba apie ieškojimų turinį bei esmę, o tik apie būdą. Vieni tą būdą vadina *nuolatinio, visuotinio*, antri — *nuoširdžiu* ir *savarankišku*, tretį — *kovingu*, o de Madariaga prideda — "ieškoti tiesos *nesavanau-diškai*" (op. cit.). Kodėl visas dėmesys kreipiamas tik į būdą? Kodėl "reikia tik ieškoti, nesvarbu kokiais keliais ar klystkeliais, tačiau svarbu, kad visu nuoširdumu" (m. p. Y.; Vyt. Kavolis, Tremties tikrovė, op. cit. p. 14)? Ar tikram ir nuoširdžiam tiesos ieškotojui taip jau būtų "nesvarbu, kokiais keliais ar klystkeliais"? Gal tie klystkeliai kaip tik svarbu liberalui?

Atsakymą mums duoda de Madariaga. Pasak jį, "liberalizmas žiūrėjo į klaidą ne kaip į nuodėmę ar nusikaltimą; klaida liberalizmui tampa laiptu, dažnai neišvengiamu laiptu kelyje į žinojimą. Liberalizmas mato tiesą mėginimų gale, o ne dogmatinių apreiškimų pradžioje, ir jo patarimas yra: *vietoj pasidavimo dogmai, rizikuok klaida* (m. p. Y.) ir ieškok tiesos" (Liberalizmo krizė, "Australijos Lietuvis" 1954, nr. 20). Štai kaip reikia suprasti "nuoširdų" ir "nesavanau-dišką" tiesos ieškojimą. Ieškojimo pagrindas nėra tiesa, o klaida. Tiesa gal kada pati atsiskleis — visų klaidos mėginimų gale. Dėl to ir nebūk savanaudis: neprisiimk jos iš anksto!

Antroji šio metodinio žaidimo paslaptis yra ši. Vis ir vis kartojant žo-

dį *ieškok* ir niekad nekalbant apie ieškojimo esmę ir tikslą, galima sukurti žmonėms išpūdį, jog didžioji gyvenimo "tiesa" ir tėra pats ieškojimas, kitaip sakant, ieškojimas be tikslo — kliedint ir klaidžiojant. Juk "išrištų sprendimų niekas neduoda, išskyrus tuos, kurie siūlo receptus, jau per skausmus įrodžiusius savo naivų nepakankamumą" (V. K. Pora pastabų, "Dirvos" pr. 1954, nr. 244). Tad ir pakanka tik "ieškoti", atseit — klysti ir klaidžioti. Ar ne visi klaidžioja, tik ne visi prisipažįsta: "Kas skelbia absoliutines tiesas, tas nuo kitų, pagal žmogišką prigimtį klystančiųjų, skiriasi tik tuo, kad nenori savo klaidų prisipažinti" (V. Kavolis, Nepriklausomųjų mintis studentijoje, "Vienybė" 1954, nr. 34). Vadinas, liberalai, prisipažindami prie klaidos, parodo savo atvirumą ir nuoširdumą, o kiti, tikrieji tiesos ieškotojai ir jos teigėjai, yra tik veidmainiai.

Štai kada mums galutinai paaiškėja tas kartojamasis *nuoširdumas*. Bet kodėl jis dengiamas "tiesos ieškojimu", kai ieškoma tiktai klaidos? Po to nereikia stebėtis tokiomis pastabomis, sakysim, kalbant apie dailininkus (tai tinka ir kitiems ieškotojams), kaip ši: "Ne tie mūsų dailininkai, kurie *ieško, kad ir nerasdami* (m. p. Y.) laikytini mūsų kovos dezertyrais, o priešingai, kurie kartuoja" (V. K., Pora pastabų, t. p.). Koks dailininkas, rašytojas ar mokslininkas, norėdamas ką nors atrasti, nekartoja savo bandymų? Ieškok nekartodamas — reiškia ieškok nesistengdamas ką nors atrasti, nes ne atradimas yra tikslas, bet pats ieškojimas. Ar ne šia kryptimi ir veda visi aukščiau cituoti posmai, kurie sąmoningai nutyli ieškojimų tikslą. Tikslas visur pakeičiamas būdu ar priemonėmis, ir tai yra fatališkas liberalų

galvosenos reiškiny. "Ši klaida, perkėlimas priemonių į tikslus, yra taip pat viena (liberalizmo) krizės priežasčių", pastebi net Salvador de Madariaga (op. cit.).

Sąlygos tiesai neatrasti

Su "tiesos ieškojimu" liberalai žaidžia, kaip neatsakingi vaikai su mūilo burbulais, negalvodami, kad jie iš viso ko nors ieško. Argi jie gali ieškoti, kai jų laisvė yra suvaržyta to paties "laisvo galvojimo" metodo? Juk "šio metodo ypatingumas glūdi ne tam tikrų dalinių tiesų tvirtinime", pabrėžia tarptautinis laisvamųjų kongresas, paskelbęs "visuotinąjį įpareigojimą ieškoti tiesos". Tvirtinti bei teigti tiesą laisvas galvojimas negali, nes jis jos nepripažįsta. Jam nedera tvirtinti net "dalinę" arba padalinamąją, atseit, reliatyvią bei subjektyvią tiesą. Tuo būdu liberalinis "ieškojimas" išakmiai atsiriboja nuo savo tikslo ir prasmės: ką nors atrasti ir teigti.

Yra net trys aplinkybės, laiko, apimties ir būdo, kurios liberalinį "tiesos ieškojimą" apsaugoja nuo siektino jos atradimo.

1. *Laiko atžvilgiu* tiesos ieškojimas turi būti *nuolatinis*. Tai yra Br. Railos minimoji "nuolatinio laisvo ieškojimo dvasia". Nuolatinumas reikalauja tiesos neatrasti, nes kitaip, ją suradęs, liberalas bus priverstas ją teigti, atseit — pripažinti ir skelbti. To jis negali daryti, nes tada nebebūtų laisvas: jis turėtų jos laikytis, būtų jos saistomas ir varžomas. "Jei ji (tiesa) išvirsta absoliučia tiesa..., jis (tikėjimas) užgniauzia žmogiškąją laisvę" (Ant. Škėma, "Vienybė" 1954, nr. 21, p. 4). Tad liberalas, gindamas absoliučią laisvę, gali sąmoningai klysti (tai jam leidžiama), bet negali

Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai?

sąmoningai nusilenkti tiesai, negali jos priimti ir jos laikytis.

2. *Apimties atžvilgiu* tiesos ieškojimas turi būti *visuotinis* — visose srityse. "Laisvas galvojimas turi būti įvestas tiek teoriškai į intelektualinę sritį, tiek praktiškai į socialinę" (Tarpt. laisvamųjų kongreso rezoliucija). Vadinasi, negali būti išimčių jokiame atveju, jokiame punkte. Padaręs išimtį, priėmęs tiesą vienoje srityje, liberalas nusikalstą anam "visuotiniam įpareigojimui". Jis nebežinotų, kur sustoti; jis sugriautų patį ieškojimą kaip tokį.

3. *Būdo atžvilgiu* tiesos ieškojimas turi būti *natūralistinis ir subjektyvistinis*, atseit — tik savu protu ir tik sava patirtimi. Liberalas ne tik negali priimti, bet net ieškoti tokios tiesos, kuri prašoktų jo paties protą. Jam nevalia pasinaudoti kitų patirtimi, sakysim, priimti kitų liudijimą apie

tiesą ar pripažinti kitų tiesos ieškotojų (ir tiesą atradusiųjų) autoritetą. Jam neleistina remtis bet kokia tiesos tradicija, perduodama iš kartų į kartas. Vienintelis jo tiesos ieškojimo šaltinis yra sava išmintis. "Liberalai... turi vadovautis sava išmintimi... ir be aukštųjų autoritetų" (Br. Raila, "Dirva" 1954, nr. 20).

*Varžtai protui, prigimčiai
ir krikščionybei*

Metodinis liberalizmo žaidimas, nukreiptas prieš tiesą, faktiškai paliečia ir protą, ir žmogiškąją prigimtį, ir krikščionybę. Šis metodas proto laisvei uždeda akivaizdžius apvaržymus: 1. jam nevalia niekad tiesos atrasti, 2. nevalia niekur, jokioje srityje tiesos teigti ir 3. nevalia prisiimti iš šalies jokių tiesos patirčių, prašokstančių jo galias ir asmenišką patirtis.

Minėtas metodas pažeidžia ir protinę žmogaus prigimtį: 1. jos tikslumą, tą natūralų norą pasiekti ieškomąją tiesą, 2. jos logiškumą: kartą atradus tiesą vienoje srityje, eiti toliau — siekti įmanomo tiesos pažinimo pilnumo bei visuotinio ir 3. jos fizinę dvasinę sąrangą ir jos gebėjimą pažinti bei priimti tiesą, prašokstančią net savąjį protą ir savas patirtis.

Šiomis trimis sąlygomis liberalizmas visu svoriu nusikreipia ir prieš krikščionybę, kuri įpareigoja: 1. ne tik tiesos ieškoti, bet ją suradus, ir teigti, pripažinti bei išpažinti, 2. ieškoti tiesos visur, iš visur ją priimti ir visose srityse ją teigti ir 3. ieškoti jos ne tik natūraliomis savo dvasios galiomis, ne tik sava išmintimi, bet primant ir aukštesnę išmintį, ne tik savomis patirtimis, bet pasinaudojant ir kitų patikimais liudijimais bei autoritetu.

Toks liberalizmo nusistatymas tiesos atžvilgiu galimas aiškinti tik tuo, kad jis yra išvidinėje opozicijoje krikščionybei ir prigimtinėi tvarkai, kurią krikščionybė saugoja ir gina. Liberalizmas pažįsta savo oponentę — krikščionybę. Jis žino, kad ji yra atvira kiekvienai tiesai, kur ir kieno ji bebūtų. (Ji prisiima tiesą net iš svetimų kultūrų ir filosofijų). Atsistojęs toje pačioje tiesos priėmimo ir teigimo plotmėje, liberalizmas netektų visų opozicijos ginklų krikščionybei. Jis nebebūtų daugiau liberalizmas. Kadangi krikščionybė teigia tiesą, dėl to jis *susilaiko* ją teigti. Krikščionybė teigia objektyvią tiesą visuotinai ir pilnai — tiek laiko, tiek apimties, tiek būdo atžvilgiais. Ta prasme jos teigimas yra totalinis. Toks pat totalinis yra liberalizmo susilaikymas teigti tiesą. Ta prasme liberalizmas yra *totalinis opozicinis* metodas. Kas susilaiko tiesą teigti, yra abejingas (skeptiškas) tiesai. Abejingumas tiesai yra ne kas kita, kaip *pasyvūs tiesos neigimas*. Tačiau liberalizmas niekad nebuvo ir neišliko abejingas: jis perėjo į aktyvų tiesos neigimą ir pasidarė *negatyvus* metodas.

Neigdamas tiesą, liberalizmas nebėra laisvas galvoti. Jis paneigia savo paties pagrindą. Tai yra didžioji šio metodo tragika, kurią jau šio šimtmečio pradžioje yra pastebėjęs liberalinės prancūzų revoliucijos tėvynainis Dr. G. Canet. "Laisvamanybė, kuri išdidžiai skelbiasi turinti galvojimo ir laisvės monopolį, pačia savo esme yra griežtas ir logiškas bet kokio galvojimo ir bet kokios laisvės paneigimas" (*La liberté de penser et la libre pensée*, Paris 1912, p. 4-5).

Ar "tikrieji liberalai tiki, kad žmogus yra dvasia ir kūnas" ir "kad tik per dvasią žmogus yra savimi"? —

kaip, daug ką maišydamas, vis dėlto teisingai pabrėžia de Madariaga. Jeigu jie tiki, tai kodėl jie nusigręžė nuo tiesos? "Kas jus sutrukdė klausyti tiesos? Tas įkalbinėjimas ne iš

to, kurs šaukia" (Gal. 5, 7-8). O tas, kuris kiekvieną šaukia, yra pabrėžęs: "*Tiesa padarys jus laisvus*" (Jon. 8,32).

Stasys Yla

TYLOS DŽIAUGSMAS IR SKAUSMAS

Gavėnia yra rimtas atgailos ir susikaupimo laikas. Susikaupimui yra reikalinga tyla. Kiekvienas žmogus turi įgimtą jausmą kalbėti. Bet nebūtų žmogui malonumo kalbėti, jei šalia jo nebūtų klausančių ir tylinčių. Taigi, ne tik žmonių kalbų garsai, bet ir tyla priklauso prie kiekvieno žodžio kelio į pasaulį.

Daugelis bijo tylos. Atrodo, kad tyla į jų gyvenimą įneš nykumo jausmą. Šie žmonės gali būti persekiojami tyloje. Jie pasirenkę apleisti namus, jeigu juos užviešpatauja nejauki tyla. Bet pagalvokim, ar tyla mūsų tarpe yra tokia nejauki, kaip kartais gali atrodyti. Kiek daug yra visuomenėje žmonių, kurie daugiau tylėjo negu kalbėjo. Organizacijų judėjime jie nebuvo kalbų žmonės. Laikraščiuose gal nieko neparašė nei patys apie save, nei kiti apie juos. Televizijoje jų veidų niekas nematė ir nematys. Tai yra tylieji žmonės, kurie niekam nekrito į akis ir apie kuriuos nė istorija daug nekalbės. Šie tylieji žmonės eina per mūsų viešąjį gyvenimą nepastebėti ir gal užmiršti. Nemanym, kad šie žmonės yra mažaverčiai ir menki dėl to, kad jie viešame gyvenime pasirinko tylinčio žmogaus kelią. Jie yra ne mažiau vertingi žmonės už tuos, kurie eina per gyvenimą kaip garsialbiai.

Yra visokių tylėjimo priežasčių.

Labai mažai atsiranda žmonių, kurie sugebėtų pasiekti tylinčio žmogaus širdies gelmes ir suprasti jo tylos reikšmę bei priežastis. Vieni tyli, nes mėgsta klausytis, būti žiūrovais ir stebėtojais gyvenime. Jie išgyvena kiekvieno gyvo žodžio jausmą tyloje. Tyla yra jų širdies džiaugsmas. Kiti gal viešumoje nutilo dėl to, kad bijosi persekiojančių žmonių kalbų. Jie atsitraukia nuo viešo gyvenimo ir dėl šventos ramybės pasirenka tylinčio žmogaus gyvenimo dalį. Jeigu jie prabiltų, galėtų mums papasakoti apie savo skausmą, surakinusį jų lūpas. Jų gyvenimas yra tylos protestas prieš visus tuos, kurie viešame gyvenime suka žodžio motorus. Tyla gali būti atstumto žmogaus skausmas. Tylos nežinioje jis leidžia savo gyvenimo dienas ir džiaugiasi, kad jei ne žmonių žodžiai, tai bent tyla galėjo atnešti į jų sielos gelmes šventą ramybę. Žmonių tyla gali būti ne tik ramybės, bet ir susikrimitimo bei pykčio ženklas. Pykčio aistra gali sudegti užčiauptose lūpose, sukąsti dantys gali išblaškyti šios aistros paskutines liepsnas.

Mūsų laikų milijoninių miestų gyvenimas prisidėjo prie tylinčio žmogaus atsiradimo. Ar mes pagalvojame apie tuos nepažįstamus tylinčius žmones, kurie juda ir kruta didmiestų susisiekimo centruose? Pasižiūrėkime, kaip žmonės važiuoja ir grįžta iš darbo. Kartais jie yra taip arti

vienas kito, neretai net susispaudę ir susikimšę, bet tame žmonių kūnų artume gali būti didelis dvasios atstumas. Šių tylinčių bendrakeleivių tylinčios lūpos mums sako, kad kiekvienas jų savyje turi atskirą gyvenimą. Gyvenimas yra atskiras, kaip atskiri ir gyvenimo keliai. Nepažįstamas žmogus praeina pro mūsų akis tylėdamas. Taip didmiesčių gyvenimas sukūrė tylintį žmogų. Mes tuojau jaučiame, kad yra kažkoks prieštaravimas tarp gatvių triukšmo ir tylinčio žmogaus. Čia kiekvienas žmogus išgyvena savo asmenišką gyvenimo niuansus nepažįstamųjų tarpe. Kiekvienas pasilaiko savo intymų gyvenimą sau. Dėl to mes šiandien nesiginčijame ir nesistebime. Tai yra savaime aišku ir suprantama. Nesinorėtų šią tylą vadinti klaidinga tylą. Gal, priešingai, reikėtų sakyti, kad tai yra geroji tylą, kuri padeda žmonėms gyventi greta vienas kito. Tokia tylą kartais apgina paskiro žmogaus gyvenimą ir jį palaiko. Labai daug diena iš dienos praeina pro mus šių tylinčių žmonių. Tik vienas Dievas gali suskaičiuoti jų širdies jausmus ir gyvenimo pulsą.

Su šia nepažįstamųjų tylą ateina į gyvenimą artimo paslapties šešėlis. Paslaptys atriboja žmogų nuo žmogaus tyloje. Tylą yra paslapties skraistė. Ir žmonės sako, kad tylą gera byla. Tai galioja ne tik nepažįstamųjų, bet ir pažįstamųjų tarpe. Ten, kur tylą ir paslaptis ištiesia viena kitai ranką, ten tylą gali tapti džiaugsmu kiekvienam žmogui. Smalsuoliams ši tylą bus erškėtis, išmincingiesiems – palaima.

Toliau mes matome ne tik žmogiškos tylos kelią į gyvenimą, bet ir gilią tylos reikšmę religijoje. Krikščionybė yra Dievo žodžio ir Dievo Tylos harmonija. Sukurtos įvairios pamal-

dumo formos bažnyčioje ir vienuolynuose neapsiėjo be tylos įvertinimo. Neretai bažnyčiose, kurios yra lankomos turistų dėl jų meniškų vertės, pastebėsime didelėmis raidėmis išreikštą pageidavimą: "Prašome tylos". Tai yra tylą, kuria išreiškiama pagarba Dievo namams. Tylą, kuri atgaivina žmogų ir atskiria jį nuo įprasto gatvės triukšmo. Tylą, kuri kiekvienam tikinčiajam primena Dievo paslaptį. Taip bažnyčiose mes galime išvysti dievobaimingą tylą, kurioje auga krikščionio pagarbos ir maldos dvasia. Visa bažnyčios liturgija yra žodžio, judesio ir tylos derinys. Bažnyčiose mes pajuntame, kaip Dievo Žodis gyvena sakramentuose, kaip jis juose pasireiškia ir tikinčiųjų tarpe. Visų pažįstamas Dievas atveria tikinčiųjų lūpas Dievo garbinimui maldos žodžiuose, kurie baigiasi prie Dievo neapsakomos paslapties, o paslaptis randa savo lopšį šventoje tyloje. Taip mūsų bažnyčiose gyvena tylusis Dievas. Krikščionybės džiaugsmas yra Dievo Žodyje, krikščionybės džiaugsmas ir skausmas yra Dievo tyloje. Gal mes nusiskūsime su rašytoju: "Dieve, ar Tu nepastebi mūsų šaukimosi maldoje? Ar Tu negirdi tų tūkstantinių maldos šauksmų, kurie kiekvieną akimirksnį kyla prie Tavęs?" Tik viena tikėjimo šviesa gali išlaikyti žmogų prie tylinčio Dievo sosto. Tik viena Dievo meilė sugeba prieiti prie Dievo artumo ir peržengti tylos slenkstį.

Šv. Povilas savo laiške Korinto bažnyčiai paliko gal kai kam nesuprantamą patarimą apie kalbas ir tylą bažnyčioje: "Moterys bažnyčioje tegul tyli, nes joms neleidžiama kalbėti. Jos turi būti pasidavusios, kaip ir įstatymas sako. Jei jos nori ko išmokti, tepasiklausia namie savo vy-

ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS
SANKRYŽOJE

(Tęsinys)

4. *Civilinės metrikacijos klausimas*

Liberalinės pasaulėžiūros žmonės, norėdami mažinti Bažnyčios įtaką šeimos gyvenime ir siekdami jos autoritetą pakeisti valstybės autoritetu, kovoja už vadinamą civilinę metrikaciją, tai yra už priverstinį santuokos dokumentų sudarinėjimą civilinėse įstaigose, tuo pabrėždami, kad toks dokumentų sudarymas reiškia jau

pačias vedybas. Katalikų nusistatymu, jei valstybės valdžiai yra reikalingas vedybų sudarymo registravimas, tai yra jos reikalas; tačiau katalikui toks užsiregistravimas valdžios įstaigoje dar nėra jokia santuoka. Katalikišką šeimą sukuria žmonės, tik priimdami moterystės sakramentą. Civilinis metrikų sudarymas katalikui nėra nei esminis, nei reikalingas šeimai sukurti.

Kadangi civilinė metrikacija siekia pakeisti arba panaikinti katalikiškas vedybas, katalikiškuose kraštuose jos vengiama. Ypač katalikiškuose kraštuose vengiama ją populiarinti. Taip laikomasi, siekiant, kad kartais silpno charakterio ir svarbiųjų principų giliai neįsisąmoninę jauni žmonės nebūtų sugestijonuojami pasukti religiška ir morališkai klaidingu keliu. Šiuo atžvilgiu dar teigiamai vertinama ir ta aplinkybė, kad santuoka, kaip svarbus žmogaus gyvenime įvykis, atliekamas religiška, daugeliui ir religiška atšalusių asmenų gali tapti sugestija teigiamai įvertinti religijos vaidmenį ir atsakyti savo klaidų. Tačiau niekas iš katalikų nemano religinės katalikų santuokos primesti tiems, kurie nėra katalikai arba kurie savęs nelaiko katalikais.

ry..." (1 Kor. 14, 34). Čia matome Dievo žodžio tarnybos klausimą bažnyčiose, kuriose liturgijos žmonės yra vyrai. Šv. Povilas remiasi Mozės įstatymu. Jis galėjo dar pridėti Kristaus apaštalų pašaukimą ir kunigystės tradiciją bažnyčioje. Šioje kunigystės tradicijoje mes galime suprasti moters tylą bažnyčioje.

Bet šv. Povilas neužmiršta ir tų, kurie pirmisiais krikščionybės lai-

kais turėjo kalbų dovaną ir galėjo kalbėti bažnyčiose. Jų kalbų dovana turėjo tarnauti, kaip Povilas sako, bažnyčios pagerinimui. Bažnyčios pagerinime kalbų dovana, kuri buvo dieviško žodžio tarnyboje, turėjo atnešti Dievo ramybę kiekvienam žmogui. Tylinti moteris čia nebuvo nuskriausta. Neskelbdama Dievo žodžio bažnyčioje, ji turi būti jo gerintojo gyvenime.

K. Pečkys, S. J.

Tačiau liberalai katalikų atžvilgiu tokios tolerancijos neparodo. Kur jie įsivyrąja, jie įveda visiems privalomą civilinę metrikaciją, dar uždraudami religiškai susituokti prieš tai nesusimetrikavus valdžios įstaigoje.

Įsivesdama visiems privalomą civilinę metrikaciją, valstybė peržengia savo teises, nes imasi tvarkyti tuos reikalus, kuriuos tikintiesiems gali atlikti tik Bažnyčia. Privaloma civilinė metrikacija pažeidžia katalikų teises, ir jie tai priima, kaip religinės laisvės varžymą ir kaip veiksmą, nukreiptą prieš Bažnyčią ir tikinčiuosius. Ji pažeidžia katalikų teises keliais atžvilgiais: 1) ji pabrėžia šeimos reikaluose civilinės valdžios pirmumą prieš Bažnyčią ir ignoruoja Bažnyčios vaidmenį, nors pati civilinė valdžia neturi jokių priemonių šeimai morališkai stiprinti ar palaikyti joje pusiausvyrą ir jos santykių darnumą; numatydamą ištuokos galimumą, civilinė metrikacija kaip tik mažina šeimos narių susiklausymą ir tuo prisideda prie šeimos dezintegracijos; 2) visiems privaloma civilinė metrikacija, paneigdamą tai, kas katalikams šventa, pažeidžia jų įsitikinimus; 3) privaloma civilinė metrikacija reikalauja iš katalikų tokios santuokos formos, kuri jiems negalioja: jiems santuoka yra religinis aktas, sakramentas, kurio joks įsiregistravimas valdžios įstaigoje negali pakeisti; valdžios įstaigoje sumetrikuoti katalikai visiškai nelaiiko savęs susituokusiais, nes jie gali susituokti tik religine priesaika. Ta prasme katalikai privalomos civilinės metrikacijos įvedimą laiko kaip valstybės įsikišimą į tikinčiųjų sąžinės reikalus, kaip civilinės valdžios prievartą prieš žmogaus įsitikinimus ir kaip valstybės jėgos prievartą, nukreiptą prieš Bažnyčią. Nepretenduodami versti neti-

kinčiuosius priimti sakramentą, katalikai lygia teise reikalauja, kad ir liberališka valstybės valdžia nesikištų į jų sąžinės ir religijos reikalus.

Panašiai katalikai laiko savo teisių peržengimu, kai valstybė perskiria tuos, kurie yra susituokę religiškai. Civilinė valdžia negali pakeisti religinių aktų, negali ji atleisti ir nuo religinės priesaikos.

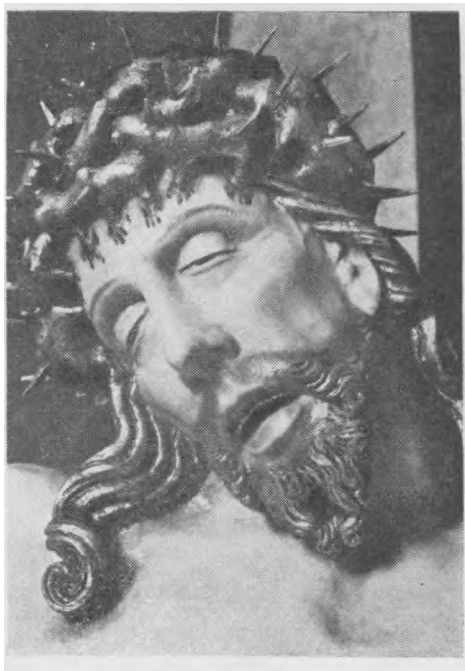
5. Skyrybos

Kadangi liberalams santuoka yra tik civilinė sutartis, tai ji tuo pačiu jiems ir nėra kas nors neatšaukiama. Juk visos civilinės sutartys, išskyrus pirkimą - pardavimą, tam tikromis sąlygomis gali būti atšaukiamos, priiimant už jų sulaužymą numatytas sankcijas. Vadinant santuoką tik sutartimi, savaimė suponuojamas ir jų atšaukimo galimumas. Praktiškai skyrybos leidžiamos dėl įvairių priežasčių, kaip pvz. nepagydoma liga, nesugyvenimas ir kt. Pagrindinės psichologinės ir drauge esminės priežastys dažniausiai yra antrojo šeimos partnerio atsibodimas ir trečiojo iš šalies brovimasis. Liberališkuose kraštuose skyrybos paliečia nemažą šeimų dalį. Pvz., Jungt. Amerikos Valstybėse skyrybos kasmet suardo apie 400.000 šeimų, kas sudaro apie 25% per metus sudaromų santuokų. Ypač daug skiriasi protestantų tikybos žmonės, kuriems santuoka jau neturi tokių religinių sankcijų kaip katalikams ir kurie jau negina šeimos nesuardomumo. Dėl taip dažnai pasitaikančių šeimų suirimų kai kurie Amerikos liberalistinės krypties sociologai net ima kalbėti apie šeimą, kaip apie iš mados išėjusią instituciją.

Katalikai į skyrybas žiūri daug rimčiau. Santuokos priesaikos sakra-

mento, jei tik buvo išpildytos reikalingos sąlygos, atšaukti negalima, kaip iš viso negalima atšaukti duotos priesaikos, kai ji pasirodo nenaudinga. Iš viso priesaikos nedaromos sąlyginai — jų ir atšaukti negalima: jos gali būti tik sulaužytos, tačiau jos negali būti atšaukiamos. Tuo labiau yra neatšaukiama jungtųjų priesaika, kuria tvirtinamas laisvas ir apgalvotas pasižadėjimas mylėti ir neapleisti iki mirties. Tos priesaikos neatšaukiamumas saugo labai svarbius dalykus. Pirmiausia jis gina žmogaus asmenybę. Krikščionišku supratimu, su žmogumi negalima elgtis kaip su daiktu, kuriuo naudojames tol, kol jis naudingas, ir kurį paliekame tada, kai jis mums nebereikalingas. Katalikiškuoju požiūriu, būtų didelis žmogaus pažeminimas, jei būtų tuokiamasi su ta mintimi, kad tai yra tik laikinai, t. y. kol abiem gyvenimas bus įdomus ar kol neatsiras kitas įdomesnis. Praktiškai labai maža teatsirastų tokių, kurie sutiktų tuoktis, žinodami, kad antroji pusė jau numato išsiskyrimo galimumą. Meilė, kuri eina drauge su didele pagarba mylimam žmogui ir su didžiausiu jo įvertinimu, niekada nenumato laikinumo. Ji padaro mylimus asmenis taip kits kitam vertingus, kad trokštama su jais amžinai būti. Ir jaunųjų kits kitam pabrėžiamas tikėjimas, kad juos išskirsianti tik "žemė šventa ir karsto lenta" psichologiškai yra labai teisingas ir atsakingumo atžvilgiu labai vertingas požiūris, nes jis remiasi meile, kuri tik viena tėra teisingas pagrindas santuokai.

Mes žinome, kaip skaudžių išgyvenimų žmonėms sukelia ir paprastos meilės iširimas. Bet kadangi meilė yra dar tik artėjimas į santuoką, todėl jei ji pasirodo labai nereali ir susiformavusi ant klaidingų pagrindų,

Trokštu!

jos nutrūkimą, ypač jei jis reiškia rimtą ir neegoistišką apsisvarstymą, mes dar dažnai pateisiname. Tačiau tuo metu, kai priesaika, atliekama su religiniu įsitikinimu, sujungia dviejų žmonių sielas, jų širdis, jų protą ir valią į vieną bendro gyvenimo planą ir bendros laimės siekimą — tie ryšiai tampa tokios prigimties, kad jų jau negalima suardyti, negriaunant tam tikra prasme paties žmogaus gyvenimo. Santuokos ryšiai iš esmės pakeičia žmogaus padėtį, ir juos suardęs žmogus jau negali likti šiaip sau, lyg nieko nebūtų įvykę. Todėl katalikų Bažnyčia tinkamai atliktą santuoką laiko neatšaukiamu dalyku. Jei kai kuriomis aplinkybėmis ji ir leidžia negalintiems sugyventi atskirai gyventi, tai tas nepanaikina paties vedybų fakto ir neleidžia iš naujo vesti. Santuokos sakramentas yra nepanaikinamas. Kas kitaip el-

giasi, tas jį laužo ir tuo pačiu save išskiria iš tikinčiųjų bendruomenės. Kas gerbia sakramentus, tas negali priimti valdžios duodamų skyrybų ir negali kurti naujos šeimos.

Labai rizikingą padėtį sudaro religiškai mišrios šeimos. Bažnyčia išimtiniais atvejais dispensos keliu leidžia katalikui tuoktis su stačiatikių ir protestantų tikybos asmenimis, tačiau ta sąlyga, kad jų vaikai būtų katalikiškai auklėjami ir katalikiškai apmokyti. Tačiau tai laiko bėdos atveju, nes religiniai skirtumai šeimoje yra nesusipratimų šaltinis. Skirtingos religijos turi ir kiek skirtingas pažiūras į šeimą. Protestantams santuoka jau nėra sakramentas, ir jie skyrybas daugiau toleruoja. Be to, religijos išpažinimas yra ta sritis, kur tikintieji nuolaidų nedaro. Jei du žmonės eina skirtingais religiniais keliais, tai tarp jų atsiranda spraga, kuriai užpildyti jie stengiasi kitiems palenkti savo pusėn, tačiau kitiems nepritardami. Jei jie dėl bendro gyvenimo bando kitiems kito religinių skirtingumų nepastebėti, tai jie neišvengiamai eina į religinį atšalimą ir indiferentizmą.

Didžiausią religiškai mišrių šeimų problemą sudaro vaikų religinis auklėjimas. Jei nekatalikiškoji pusė vėliau ima reikalauti vaikų auklėti savo konfesijoje, tai mišrios šeimos židinyje gali tapti nesutarimų židiniu. Religingam žmogui religiškai mišrioje šeimoje sunku, o dažnai ir neįmanoma neturėti konfliktų religiniais klausimais su antruoju šeimos partneriu ir drauge neturėti konfliktų su savo sąžine.

6. Šeimos atsakingumas

Kaip jau matėme, žmogaus priklausymas šeimai ir jo laikymasis seimo-

je nėra nei jo vieno reikalas nei dvejų susituokusiųjų privatus reikalas. Šeima yra socialinė institucija, viešai sudaroma ir kitų socialinių institucijų sankcionuojama. Kur žmogus šeimą suardo, jis paliečia ne tik savo, kaip individo, padėtį, bet dažnai daug skaudžiau jis paliečia kitus savo šeimos narius, o drauge vienokiu ar kitokiu būdu jis paliečia ir visuomenę. Irstant šeimai dėl kurių nors individualių ar egoistinių motyvų, to irimo padariniai jaučiami ir visuomenėje. Visi pažįstami ir nepažįstami tai persvarsto ir plačiai apie tai nukalba: vadinasi, visi laiko tai jų visuomenę pažeidžiančiu dalyku. Taigi, žmogus savo laikymusi šeimoje, dėl jos gerbimo ar negerbimo tiesioginiai nuskalsta kitiems savo šeimos nariams, o netiesioginiai ir visuomenei. Suirstant šeimai, sulaužoma viešai ir religiškai sankcionuota priesaika ir daugybė viešų ir neviešų antrajam asmeniui duotų pažadų bei pasižadėjimų. Kaip ten bebūtų su teisine skyrybos sudaryta padėtimi, šeimos suardymas yra visuomenę demoralizuojąs priesaikos bei pažadų sulaužymo ir moralinių įsipareigojimų paneigimo faktas.

Šeimai irstant, beveik visada nukenčia paliekamoji, pažemintoji, nuskriaudžiamoji pusė, kuri turi pergyventi savo visam gyvenimui kurtų vilčių sudužimą ir skriaudą. Dar didesnis šeimoje atsakingumas yra už vaikų išauklėjimą. Pakrikusioje šeimoje tėvai nebeatlieka savo, kaip auklėtojų, pareigos. Vaikai nukenčia ne tik tuo, kad jie nebegauna to išauklėjimo, kurį turėtų gauti tėvams normaliai gyvenant šeimoje, bet dar daugiau tuo, kad asocialus tėvų laikymasis pastumia ir vaikus į asocialumą. Teismų statistika rodo, kad didelę daugumą nepilnamečių nusi-

kaltelių sudaro pairusių šeimų vaikai. Tuo pairusi šeima yra asocialaus ir amoralaus prieauglio šaltinis. Už didelę šių dienų socialinio bei moralinio pakrikimo dalį atsakingas yra šeimos nepastovumas. O nemaža tos kaltės dalis tenka toms liberalinėms tendencijoms, kurios siekia atpalaiduoti žmogų nuo moralinių principų pastovumo.

7. Šeimos tikslas ir nukrypimai nuo jo

Pagrindinis šeimos tikslas yra vaikai, kurie tarsi pratęsia savo tėvų gyvybę į naujas kartas, ir taip laikosi tautos ir visa žmonių giminė. Pagrindinis šeimos uždavinys — išauginti vaikus sveikais žmonėmis ir išauklėti juos gerai, dorais, šviesiais ir pozityviais visuomenės nariais. Šeimos atsisakymas savo paskirties, t. y. vengimas vaikų, yra civilizuoto žmogaus egoizmo ir ištižimo padaras. Toks jo laikymasis eina ir prieš gamtą, ir prieš Dievo įkurta tvarką, ir prieš kiekvienos tautos pagrindines aspiracijas — išlikti. Vadinamas šeimos prieauglio racionalizavimas, kuris yra ne kas kita, kaip asmeniniais išskaičiavimais įsikišimas į prigimtuosius tikslus, iškraipo šeimos esmę, nes suvaržo pagrindines šeimos narių funkcijas — būti motina, būti tėvu. Šeima, neatliekanti šių funkcijų, jau nebegali vadintis pagrindine socialine institucija, nes ji tuo atveju tampa pagrindine visuomenės nykimo ir tautos išsigimimo institucija.

Katalikų Bažnyčia, žinodama, kad šeimos paskirtis yra vykdyti Kūrėjo žmogui įdiegtus tikslus ir reikalaujama iš šeimos atlikti pagrindinius auginimo bei auklėjimo uždavinius, griežtai smerkia visus moderniosios šeimos iškrypimus. Ji leidžia tik tokią šeimos didėjimo reguliavimą, kuris

neišeina iš natūralaus pasisaugojimo ribų. Tačiau ji atmeta ir smerkia visa tai, kur nenatūraliomis priemonėmis įsikišama, sutrukdant tai, kas yra į šeimą susijungusių dviejų žmonių meilės tikslas.

8. Bažnyčios mokslas nesikeičia

Skaitydami amerikiečių materialistinės ir liberalistinės krypties sociologų veikalus, mes dažnai rasime posakių, nusakančių, kad pastovi šeima yra jau išėjusi iš mados institucija ir kad Bažnyčios griežti ir nesikeičia reikalavimai yra tik konservatyvi praeities liekana. Panašių teigimų galime rasti begales ir populiariuose periodiniuose leidiniuose. Priimdami juos nekritiškai, galime ir patys būti paveikti jų sugestijos ir tų prileidimų, kad Bažnyčios reikalavimai iš tikro nebesiderina su moderniuoju gyvenimu. Tačiau giliau pažvelgę, mes pamatysime faktą, kad Bažnyčia iš viso nesiderina prie laiko dvasios ir nėra su tais reiškiniais, kurie reiškia tik madą, o neretai ir gyvenimo iškrypimą. Bažnyčia yra aukščiau bet kurio laiko dvasios. Ji yra visuotinė, ir jos principai plačia prasme tinka visiems laikams ir visų laikų žmonėms. Jei ji taikytųsi prie laiko dvasios, ji jau nebūtų visuotinė ir drauge būtų neišvengiamai įtraukta į atskirų laikotarpių klaidas, kaip tai atsitiko su įvairiomis atskalomis. Gyvendami šiuo metu ir veikiami šio meto klaidų, mes kartais nebepajėgiamė suprasti ano Bažnyčios visuotinio ir jos skelbiamų didžiųjų principų reikšmės. Bet praeis vienas kitas šimtas metų, daug vadinamų modernių ir pažangių dalykų nueis į praeitį ir bus istorijos pasmerkti kaip kitados pasireiškę visuomenės degeneracijos bei iškrypimo reiškiniai, o Bažnyčia, tokia pat visuotinė, skelbs tuos pačius

JAUNIMAS IR MODERNIZMAS

1. *Senosios ir jaunosios kartos skirtumai*

Jaunystė yra tas žmogaus gyvenimo laikotarpis, kada jis užbaigia savo fizinį augimą, subręsta bei nusi-stovi psichiškai ir dvasiškai, savarankiškai įauga į įvairias gyvenimo sritis, savarankiškai pasirenka bei susiformuoja sau vertybes ir pasiruošia savarankiškam gyvenimui. Kai kalbama apie jaunimą, paprastai suprantama ta visuomenės dalis, kuri jau yra išėjusi iš paauglystės neramumų bei nenuoseklumų ir kuri tačiau dar nėra pilnai įaugusi į suaugusiųjų tarpą ir jų praktiniais principais tvarkomą gyvenimą. Jaunimo eiles nuolat papildo naujai fizinį brendimą praleidę jaunuoliai, kurie vėliau po keleto metų, kai pasijunta priaugę, subrendę ir pasiruošę spręsti rimtuosius gyvenimo reikalus, imasi atsakingo darbo, kuria šeimas ir taip įsijungia į suaugusiųjų eiles.

didžiuosius principus, taip pat vadovaus žmonių amžinųjų idealų siekimams ir taip pat kovos su naujomis žmonių klaidomis.

P. Maldeikis

Jaunystės negalima vertinti vien tik kaip pereinamojo laikotarpio, skirto pasiruošti suaugusiųjų gyvenimui. Tai yra gyvenimo laikotarpis, vertingas pats savyje, paprastai laikomas gražiausiu gyvenimo laikotarpiumi. Jaunimas ne tik papildo suaugusiųjų visuomenę naujais nariais ir nauja energija, bet jis ją nuolat papildo ir nauja dvasia.

Kaip visi gerai žinome, visada atsiranda tam tikrų skirtumų tarp jaunųjų ir vyresniosios kartos. Vyresniųjų nusiteikimai ir pažiūros būna susiformavę ankstesniais laikais, kada jie augo, brendo ir formavo sau pagrindinius principus, jaunesnieji gi savo pažiūras įvairiais klausimais susidaro naujaisiais laikais, veikiami naujų idėjų, naujų įvykių ir naujų laikų dvasios. Vyresniesiems didelę įtaką daro praeities kultūrinis palikimas. Jie daug labiau vertina praeities kūrybą, gėrėdamiesi tolimos praeities genijais ir jų nemirštamais kūriniais bei didingomis idėjomis. Jaunimui gi anie klasiniai dalykai būna mažiau pažįstami ir suprantami: jiems dažnai jie atrodo sausi, senoviški ir neįdomūs. Iš viso jaunų žmonių susidomėjimą retai tepatraukia praeities dalykai. Jų aspiracijos paprastai krypsta į ateitį, kurioje jie planuoja veikti ir pasireikšti. Vyresnieji paprastai yra labiau prisirišę prie didžiųjų vertybių, didžiųjų idėjų, kurios yra bendros visų laikų žmonėms. Į viską, kas nauja, jie dažnai žiūri rezervuotai, kartais su nepasitikėjimu, kaip į rizikingus nukrypimus nuo tų principų, kurie yra amžiais išbandyti ir tikri. Jauni gi žmonės, kad ir pripažindami didžiųjų vertybių reikšmę ir žavėdamiesi jomis, jas priima subjektyviau, svarstydami jas daugiau savo išgyvenimų bei savo problemų šviesoje. Jie daug la-

biau linkę ieškoti ko nors nauja – naujų idėjų, naujų išraiškos formų, naujos pažangos. Jei vyresnieji daugiau brangina amžinas visų laikų didžiausias vertybes, tai jaunimą daugiau žavi amžini visiems laikams bendri didieji emociniai išgyvenimai. Senesniųjų žmonių nusistatymuose daug reiškia ir jų pačių praeities patyrimas, jų pačių išvados iš savo praeities bandymų, ieškojimų ir klaidų. Jaunesniųjų gi praeities patyrimas būna daug mažesnis, nors emocingai jis būna jų pačių daug jautriau bei skausmingiau vertinamas. Tačiau tas savo praeities įvykių skausmingas apsvaistymas visai nesulaiko jų nuo tolimesnės rizikos ir tų pačių įvykių pakartojimo. Seniesiems daugiau būdingas šaltas kritiškumas. Jauni gi žmonės paprastai nepasizymi dideliu kritiškumu, nors ji jie ir laiko viena labiausiai siektina ypatybe. Jų argumentų svarumą sudaro ne tiek logiškai taisyklingas sprendimas, kiek emocinis į reikalą įsigyvenimas. Į veikimą juos veda ne tiek šalti ir vispusiški apsvaistymai, kiek entuziazmas. Vyresnieji yra linkę pasilikti prie to, kas yra, ir išlaikyti tai, kas vertinga. Jaunieji gi visada yra linkę tikėti, kad ateityje bus pasiekta daug ko naujo ir vertingesnio. Jie tiki, kad ateityje bus surasti nauji keliai į tiesą ir sukurtos naujos meniškų išgyvenimų išraiškos formos, kad bus pasiekta tobulesnė socialinė visuomenės organizacija ir didesnė gerovė.

Kalbami senųjų ir jaunųjų nusiteikimų skirtingumai rodo, kad, jei vyresnieji daugiau linkę branginti bei vertinti tai, kas iš praeities vertinga yra išlaikyta ir užkonservuota, tai jaunimas yra daugiau linkęs vertinti tai, kas nauja, modernu. Jaunimas visada rodo daug daugiau entuziazmo modernizmui.

2. Jaunimo pažiūros į modernizmą

Modernizmą suprantame kaip tam tikrą tendenciją, siekiančią visas gyvenimo sritis pagrįsti naujais bei pažangesniais principais ir naujomis vertybėmis. Jis paprastai eina su laiko dvasia, kurią čia suprantame kaip vyraujančią paviršutinę nuotaiką, nesiremiančią pastoviais principais bei vertybėmis. Dėl to modernizmas nėra kas nors pastovaus. Kas dabar modernu, po keliolikos metų gali būti jau nebemodernu, nes tada gal išsivyras kita nuotaika, kitokia laiko dvasia.

Kalbėdami apie šių laikų modernizmą, paprastai suprantame šių laikų dvasią, t. y. šiais laikais išsigalėjusią tam tikros krypties nuotaiką. Tačiau daugiau išsigilinę į šių dienų gyvenime besireiškiančias tendencijas, vargu ar galėsime sutikti, kad viskas, kuo šie laikai gyvena ir kuo žavis, būtų galima suvesti tik į paviršutinę nuotaiką. Kaip kiekviena epocha, taip ir šie laikai su savo tendencijomis turi savo vertybių ir yra pasiekę didelių laimėjimų, kurie jau nedingsta ir nepraeina su viešosios nuotaikos pakitimais.

Svarbiausiais šių dienų modernizmo bruožais reikia laikyti: 1) didelį susižavėjimą tiksliaisiais ir pritaikomaisiais mokslais, 2) demokratizmo išsigalėjimą, 3) laisvės idealizavimą ir 4) industrializacijos ir urbanizacijos išplitimą ir greitą gyvenimo lygio kilimą. Visi šie dalykai yra labai susiję kits su kitu, kits kitą paremia ir sudaro vieną kompleksą, kuriuo reikiama šių dienų pažanga.

Jau nereikia daug įrodinėti, kad jaunimas šiais visais dalykais labai domisi. Ypač didelis jo susidomėjimas tikslųjų mokslų pažanga. Joks mokslas šiandieną negali jaunimui imponuoti tokia efektinga pažanga,

Atlikta!

kaip fizika, chemija, technika, medicina. Visas naujas humanistinių mokslų idėjas, teorijas ir naujus jų autoritetus nustelbia atomų skaidytojai ir jų planuojamos ateities perspektyvos. Todėl ir profesiją besirenkantį ar jai besiruošiantį jaunuolį tikslieji mokslai nepalyginti daugiau žavi ir pavilioja. Šioje atmosferoje jaunuoliui reikia būti tikrai dideliu idealistu, kad jis rinktųsi sau mokslą studijuoti dvasinėms problemoms.

Jaunimą žavi ir demokratizmas, kurį jis supranta plačiau negu vien politinių teisių lygybę. Tačiau politiniu demokratizmu jaunimas tik vėliau tesusidomi. Jaunimo psichologų tvirtinimu, jaunuolis ilgakai nerodo linkimo į politinį veikimą. Tai rodo, kad politiškai jaunimas subręsta vėlai. Politinių kovų atžvilgiu jis dažnai

yra neigiamai nusistatęs ir neretai pasiilgsta tobulesnės santvarkos. Tos tobulesnės santvarkos siekdamas, jaunimas mielai prisideda prie visų revoliucijų ir padeda įsigalėti visiems diktatoriams. Jaunimas demokratizmą vertina ne tiek kaip partinę politinę sistemą, kiek kaip lygybės dvasią. Būdamas idealistinio nusiteikimo, jaunimas svajoja ne tiek apie politinę demokratinę santvarką, kiek apie bendrą socialinę, kultūrinę ir ekonominę demokratizmą, kitaip tariant, apie visų žmonių socialinę lygybę, visų lygų švietimą ir pajamų bei uždarbių išlyginimą.

Jaunimas yra linkęs pritarti ir modernizmo laisvės kultui. Kaip jau matėme, vienas pagrindinių modernizmo bruožų yra stengimasis atsipalaiduoti nuo griežtų normų, principų ir tradicijų, stengimasis laisvai veikti, laisvai kurti, nesivaržant jokiais praeities kūrybos taisyklėmis. Tas laisvės siekimas jaučiamas visose gyvenimo srityse. Laisvės ir savarankiškumo dvasioje norima auklėti vaikus, laisvė tapo centrine egzistencializmo filosofijos problema, o paprastame miestiečio gyvenime laisvė yra tapusi principu, kuriuo pateisinamas bet kuris palaidumas.

Jei vyresnieji daugiau stengiasi laisvę palenkti autoritetui bei vertybėms ir ją derinti su bendru socialiniu susiklausymu, socialine visuomenės organizacija ir drausmingumu, tai jaunimas visada yra linkęs pasisakyti už didesnę laisvę. Jaunimas, augęs suaugusiųjų globoje, kažkaip subjektyviai jaučia linkimą nuo jos atsipalaiduoti. Jis jaučia, kad jį varžo suaugusiųjų nuomonės, jų nusistatymai ir tradicijos. Gerbdamas savo artimuosius bei jų pažiūras ir vertindamas jų patyrimą, jis savo nusiteikimo dažniausiai jiems nepa-

sako; tačiau savo viduje jis jaučia, kad tuos pačius dalykus jis supranta kiek kitaip ir kad jis norėtų būti mažiau apribotas, laisviau pasireikšti su savo linkimais ir sugebėjimais.

Modernizmą, kaip jau matėme, kartais sunku atskirti nuo laiko dvasios, t. y. tos paviršutiniškos nuotaikos, kuri vyrauja tuo ar kitu laikotarpiu. Tas nuotaikas kaip tik daugiausia palaiko jauni žmonės. Iš visų dalykų, kuriais reiškiasi šių laikų modernizmas, jaunimas lengviausiai pasisavina laiko dvasią. Nebūdami giliau suaugę su tradicijomis, jauni žmonės labai greitai pasisavina, ką tik viešajame gyvenime pastebi nauja ir efektinga. Ieškodamas vis naujų išpūdžių ir stengdamasis stipriau pasireikšti ar bent nuo kitų neatsilikti, jaunas žmogus dažnai nekritiškai pasisavina įvairių efektingų, tačiau naiviai perdėtų ir nevertingų posakių, laikymosi manierų, kurios tuo metu būna madingos ir atitinka laiko dvasią.

3. Modernizmo kritika

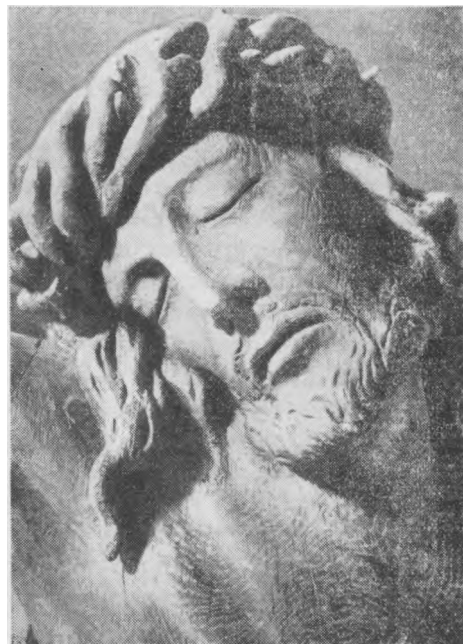
Modernieji laikai yra padarę nepaprastai didelę tikslųjų ir pritaikomųjų mokslų pažangą. Naujų gamtos dėsnių atradimas ir jų pritaikymas technikoje, gamybos, susisieki- mo bei susižinojimo priemonių išplitimas nepaprastai pakėlė gyvenimo lygį ir atvėrė labai plačias perspektyvas naujiems patobulinimams bei pagerinimams. Įgyvendinant demokratizmą, pagerinta žmogaus socialinė būklė, žymiai pakeltas švietimas, sutrumpintos darbo valandos. Gerinant sanitarines sąlygas, sumažintas susirgimų pavojus ir prailgintas žmogaus amžius. Visai paskutinių kelių dešimtmečių pažangai įvertinti reikėtų labai daug prirašyti ir pavartoti daug skaitmenų.

Tačiau ta didžioji paskutinių laikų pažanga nėra be priekaištų, ir dabar dar sunku įvertinti visas jos gerąsias puses ir klaidas. Tačiau būtų labai didelė klaida vertinti tik jos laimėjimus, o nematyti tų jos vienašališkumų, kurie rodo jos pagrindų silpnumą.

Pagrindinis mūsų laikų pažangos trūkumas yra jos vienašališkumas, kuris aiškiausiai pasireiškia mokslų pažangoje. Šiais laikais labai progresuoja tikslieji ir pritaikomieji mokslai, ir ta jų pažanga yra visų labai entuziastingai vertinama. Tačiau nekreipiama dėmesio į dvasinius bei humanistinius mokslus, ir jie tiesiog ignoruojami. Į mokyklų programas vis daugiau įvedama gamtos mokslų ir profesinio pasiruošimo dalykų, o vis labiau siaurinami humanistiniai bendrojo lavinimo dalykai. Iš tos paskutiniaisiais laikais vis stiprėjančios tendencijos atrodo, kad ir toliau pirmieji dalykai mokyklose vis dar plėsis, o antrieji siaurės. Taip priaugančiųjų žmonių išsilavinimas vis daugiau bus pagrįstas gamtos mokslų bei profesinio lavinimo žiniomis, o iš jų pamažu nyks žmoniškųjų ir kultūros problemų svarstymas ir praeities kultūrinio palikimo begalinių lobių pažinimas.

Dar didesnis vienašališkumas kyla iš modernųjų laikų sumaterialėjimo. Iš didelio susižavėjimo tikslųjų mokslų bei technikos pažanga modernusis žmogus ėmė vis labiau domėtis materialinėmis vertybėmis ir vis mažiau besidomėti dvasinėmis. Žmonių dėmesys vis labiau nukryps- ta į išradimus, į ekonominę gerovę, į patogumus, į turtą, į verslą, o vis mažiau besidomima dvasinėmis problemomis ir savo dvasine pažanga, vis mažiau besirūpinama savo, kaip žmogaus, tikslais, savo vidine pu-

siausvyra ir viešojo gyvenimo pusiausvyra. Tos nuotaikos įtakoje net ir religingas žmogus jau nepakankamai gilinasi į religinius klausimus bei principus. Jis išsėina aukštuosius mokslus ir įgyja didelį išsilavinimą savo pasirinktoje specialybėje, tuo tarpu jo religinių dalykų pažinimas nedaug tepažengia nuo pradžios mokyklos lygio. Daugelis gi nuo religijos nutolsta ne šią gyvenimo sritį kritikuodami, bet tiesiog ją nesidomėdami. Seniau buvo kovojama už ir prieš religiją. Buvo karštai diskutuojama religijos esmė ir jos suderinimas su mokslu. Žmogus buvo teigiamai ar neigiamai religingas. Šių gi dienų žmogus religija iš viso liaujasi domėjėsis, ir Bažnyčia jau nebe daug tesutinka kovojančios opozicijos. Religija su amžiniais idealais tapo žmogui kažkaip nebeįdomi, kaip ir visi kiti tolimesni idealai. Ją pakeitė medžiaga. Tapdamas vis labiau siauru specialistu ir negaudamas platesnio bendrojo išsilavinimo, modernusis žmogus yra linkęs paneigti daugelį gyvenimo sričių, kurių tik neapima jo išsimokslinimas. Siauro techniko akyse nebetenka savė reikšmės dailusis menas, literatūra, filosofija, moralė ir daugelis kitų nemedžiaginių sričių ir klausimų. Moderniajam žmogui vis dažniau atrodo, kad jam būtų lyg ir naivu diskutuoti tokius abstrakčius klausimus, kaip moralinis pakrikimas, socialinės negerovės ar grožio esmė. Tarp daugybės stiprių išpūdžių ir praktinių reikalų moderniojo žmogaus gyvenime nematerialinės vertybės vis mažiau beturi reikšmės. Ypač modernusis žmogus nebemėgsta kalbėti apie kilnumą. Jo nebemėgsta ir modernioji meniškoji kūryba. Vienur jį pakeitė palaidumas, kitur egoizmas, dar kitur ekonomiškieji verslo principai. Taip subręsta modernusis in-

Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią!

tektualas, įsigyja gerą, tikslųjų mokslų žiniomis pagrįstą išsilavinimą ir profesinį pasiruošimą, tačiau jis neįsigyja gerai pagrįstos pasaulėžiūros. Taip modernusis žmogus, domėdamasis vien materialine pažanga ir nesidomėdamas dalykais, atstovaujančiais dvasinę kultūrą, pamažu tampa materialistu su vienašališkai materialistišku žmogaus ir pasaulio supratimu.

Darydama labai didelę pažangą, technika nepaprastai pagerino ir palengvino žmogaus gyvenimą ir atnešė jam begales patogumų. Tačiau ta technika pamažu pavergia ir patį žmogų. Techniškieji įrengimai pradėta vertinti labiau negu pats žmogus. Technika jau yra įėjusi į tą stadiją, kad ji gali visiškai sunaikinti žmogų su visa jo pažanga ir kūryba. Technika vis darosi galingesnė, o žmogaus moralinis atsakingumas, atro-

do, net silpnėja. Jis dažnai daugiau vertina technikos duodamą naudą bei patogumą negu kitą tokį pat žmogų su visomis jo dvasinėmis galiomis ir nemirtinga siela. Tuo keliu einant, žmogus vis labiau netenka savo žmogiškos vertės ir pagarbos. Mašinos vertė pralenkė žmogaus vertę.

Į žmogaus gyvenimą ir jo kūrybą vis labiau braunasi techniškieji principai. Ir visas šių dienų menas, kuris yra giliausių žmogaus grožinių pergyvenimų išraiška, jau nebeieško tonų, spalvų ar įvykių harmonijos, o daugiau remiasi techniško atlikimo naujybėmis. Žmogus yra tapęs technikos dalimi ir yra patekęs į naują techniško pobūdžio įtempimą. Norėdamas eiti į taktą su šių laikų technika, jis visur ir visada turi skubėti. Tas skubėjimas yra pralenkęs žmogaus nervingumą su vis gausėjančiomis nervų ligomis ir savižudybėmis.

Viena pagrindinių moderniojo žmogaus vertybių yra laisvė. Ją jis supranta kaip neturėjimą sau jokių apribojimų, suvaržymų ar kliūčių, kaip atsipalaidavimą nuo jų varžančių principų ir kaip turėjimą priemonių patenkinti savo pageidavimus. Labai dažnai laisvė mėgstama vadinti tai, kas moralėje laikoma palaidumu. Ir tai jau laikoma nebe moraliniu pakrikimu, o moderniškumo pažymiu. Taip suprasta laisvė yra grynai juslinė laisvė. Tačiau ir šis laisvės supratimas yra vienašališkas, nes jis neapima žmogaus vidinės laisvės, kuri reiškia žmogaus vidinį nepriklausomumą nuo masės nuotaikų, aplinkos sugestijų ir nuo savo biologinės prigimties impulsų vyravimo. Nesidomėjimas šia laisve reiškia moderniojo žmogaus charakterio silpnėjimą, o jo linkimas tik į juslinę laisvę rodo jo nusiteikimą eiti mažiausio pasipriešinimo kryptimi.

Stebėdami praeities žmonių santykius, matome, kad juo arčiau mūsų, juo santykiei darosi socialiesni, pozityvesni. Demokratizmo išsigalėjimas reiškia didelę socialinę pažangą. Tačiau ir demokratizmas nėra be trūkumų. Pagrindinis iš jo kylas pavojus yra gyvenimo sumasinimas. Suteikdamas lygias teises, demokratizmas dar neįkvepia plačioms masėms lygaus atsakingumo. Svarbūs sprendimai čia yra priklausomi nuo masės nuotaikų. Atskiri individai ir net stiprios asmenybės nebetenka reikšmės. Visą be jokių gilesnių svarstymų sprendžia savo vadų vedamos masės. Jos nepaiso nei didžiųjų vertybių nei didžiųjų asmenybių. Kiekybė sunaikina kokybę, įkarštis nustelbia protą ir išmintį. Tas masių vyravimas neigiamai veikia žmogaus pastangas iškilti aukščiau, siekti toliau. Iš tokio masių vyravimo susidaro sunkiai atlaikoma sugestija atsižadėti visų aspiracijų, išsiskirti, o derintis prie masės ir orientotis į vidutiniškumą, kuris masei yra prieinamas ir suprantamas.

Daug kam atrodo įdomusėjimas su laiko dvasia, nes ji reiškia naujumą, kitoniškumą, įvairumą. Tačiau tuo pačiu ji reiškia tuštumą ir paviršutiniškumą visų tų, kurie jai lengvai pasiduoda. Tai reiškia susižavėjimą tuo, kas paviršutiniškai efektinga, reiškia lengvą pasidavimą aplinkos sugestijoms ir tam tikrą priklausomumą nuo aplinkos nuotaikų. Laiko dvasia retai kada tesiremia tuo, kas visuotinai vertinga, ir todėl ji retai kada eina su tikrąja pažanga.

Modernieji laikai, teikdami žmogui didžiausių patogumų ir malonumų, ugdo didelį individualizmą ir egoizmą. Dėl to individualizmo žmogus darosi nebepajėgus aukotis. Tai aiškiausiai pasirodo šeimoje. Dėl savo

KĄ MES ŽINOME APIE SKAISTYKLĄ?

Kai kurie skaitytojai klausia, kaip galima įrodyti, kad yra skaistykla, kokios yra skaistyklos kančios ir kaip ilgai ten reikia sieloms būti.

Protestantai paprastai skaistyklos buvimą neigia, nors viena kita sekta prileidžia tam tikrą "vidurinę" vietą tarp dangaus ir pragaro, kur sielos gali ir nuopelnų įsigyti ir nusidėti. Vis dėlto ir šie kratosi skaistyklos

vardo, tą vietą kitokiais vardais vadinami.

Katalikų Bažnyčia skelbia skaistyklos buvimą, kaip tikrą tikėjimo tiesą, galimą įrodyti, pasiremiant Šv. Raštu, Tradicija, o taip pat ir logišku protavimu. Skaistykla yra toji vieta, į kurią patenka po mirties tų žmonių sielos, kurios turi pašvenčiamąjį Dievo malonę, bet šioje žemėje dar nespėjusios pilnai atsilyginti už atleistas sunkiąsias nuodėmes ir turinčios neatleistų mažųjų nuodėmių ar neatliktų už jas bausmių.

Aiškus yra Bažnyčios mokslas, kad siela, turinti bent vieną neatleistą sunkią nuodėmę, eina į pragarą. Lengvosios nuodėmės pašvenčiamosios Dievo malonės neatima, todėl siela, nors ir daugiausia neatleistų lengvų nuodėmių turinti, į pragarą neis. Bet kada jai tos lengvosios nuodėmės yra atleidžiamos, jeigu nebuvo atleistos šioje žemėje? Teologai moko, kad, vos tik siela atsiskiria nuo kūno, jeigu ji turi pašvenčiamą-

individualizmo ir egoizmo modernusis žmogus dažnai jau nebepajėgia pakelti tų įsipareigojimų ir nepatogumų, kurie neišvengiamai pasitaiso šeimos gyvenime. Modernioji šeima dėl to jau nebeturi tų centrinių elementų, kurie ją jungtų. Tas šeimos pakrikimas neišvengiamai veda į visuomenės anarchiją.

Kaip matėme, jaunas žmogus yra linkęs eiti su gyvenimu ir žavisi viskuo, kas tik nauja. Jis laukia iš gyvenimo ko nors nauja ir natūraliai veržiasi į tai, kur mato naują pažangą, naujus principus, naujas gyvenimo ir kūrybos formas. Tačiau jis pasuktų klaidingu keliu, jei jis nekritiškai savintųsi viską, kas tik nauja. Kiekvienas laikotarpis įneša į gyve-

nimą šio to naujo ir naudingo. Tačiau kiekviename laikotarpyje žmonės daro klaidų ir nukrypsta į vienkius ar kitokius vienašališkumus, kurie vėliau istorijos būna neigiamai vertinami ir pasmerkami. Suprantama, ir mūsų epocha, greta didžiųjų pažangos laimėjimų, daro nemažą ir klaidų. Jos klaidos, atrodo, galės būti daug didesnės, negu bet kurio kito laikotarpio. Jau dabar ir filosofų ir sociologų labai rimtai kalbama apie Vakarų kultūros krizę, kylančią dėl didžiųjų vertybių paneigimo ir materializmo išsigalėjimo. Mes klystume, jei nepasistengtume pažinti mūsų laikų klaidas ir jų išvengti.

P. Maldeikis

ją Dievo malonę ir nėra pasmerkta į pragarą, tuoj aiškiai pamato visą realybę, pamato savo stovį ir supranta, ką reiškia matyti Dievą, kurs yra galutinis ir vienintelis žmogaus tikslas. Ji į tą Dievą veržiasi visa savo prigimtimi, išreiškia Jam tobulos meilės aktą ir tikrai gailisi už savo nuodėmes. Tuo momentu jai yra atleidžiamos visos lengvosios dar neatleistos nuodėmės, bet neatleidžiama bausmė nei už šias nuodėmes, nei už kitas jau žemėje atleistas. Tik kaltė yra atleidžiama, o bausmę pats žmogus turi atlikti. Tad jeigu jos visos neatliko žemėje, turi atlikti kitaime gyvenime – skaistykloje.

Kai kas gali pagalvoti, kad ir siela, patekusi į kitą gyvenimą su sunkia nuodėme, gali sužadinti Dievo meilės aktą, gali už tą nuodėmę gailėtis, todėl ji turės būti atleista. Bet nereikia užmiršti, kad žmogus, miręs su sunkia nuodėme, be pašvenčiamosios Dievo malonės, tuoj aiškiai supranta, kad jis yra pasmerktas, kad jokie išsigelbėjimo nėra, todėl jis nė neparodo Dievui meilės, nesigaili už savo nuodėmes, bet keikia ir Dievą ir savo likimą. Ne meilė, bet neapykanta užviešpatauja jo širdyje, todėl jokie išsigelbėjimo tokiam žmogui nėra, jis yra amžinai pasmerktas.

Bet kaip galima įrodyti, kad toji atsilyginimo vieta, skaistykla, tikrai egzistuoja? Antrojoje Makabiejų knygoje (12, 38) sakoma: "Yra šventa ir išganinga mintis melstis už mirusių, kad jie būtų išlaisvinti iš savo nuodėmių". Tad jeigu skaistyklos nebūtų, bet visi mirusieji eitų tuoj arba į dangų arba į pragarą, nebūtų jokios prasmės už juos melstis. Pats Kristus sako: "Iš tiesų, aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kol neatiduosai pasakutinio skatiko" (Mat. 5, 26). Šv. Rašto aiškintojai sako, kad čia kalbama

apie skaistykla. Šv. Povilas laiške korintiečiams (1 Kor. 3, 15) kalba apie tuos, kurie bus išganyti ugnimi. Iš jo žodžių galima suprasti, kad ne tik skaistyklos buvimą jis pripažįsta, bet nurodo ir bausmių rūšį – ugnį.

Nuo pat pirmųjų amžių Bažnyčioje buvo aiškus mokslas apie skaistykla. Apie tai liudija įvairūs užrašai katakombose, tą mokslą aiškiai matome Bažnyčios tėvų raštuose. Tertulijonas sako, kad "kiekvienais metais yra aukojamos aukos už mirusius" (De Corona, c. 4). Iš pirmųjų amžių Bažnyčios liturgijos aiškiai matome, kad buvo gyvas tikėjimas, jog mirusiesiems mes galime padėti savo maldomis ir aukomis. Labai aiškiai apie skaistykla kalba šv. Augustinas, šv. Cezarijus, šv. Grigalius Didysis. Mokslą apie skaistykla patvirtino ir visuotiniai Bažnyčios susirinkimai (Lugduno, Florencijos, Tridento). Štai Tridento susirinkimo nutarimas: "Katalikų Bažnyčia, įkvėpta Šventosios Dvasios, pasiremdama Šventuoju Raštu ir sena Bažnyčios Tėvų tradicija, savo susirinkimuose mokė (ir šiame susirinkime moko), kad skaistykla yra ir ten esančioms sieloms galima padėti maldomis ir ypač Šv. Mišių auka..." (Sess. XXV, D. B., 983).

Iš minėtų Šv. Rašto ir Tradicijos vietų galime sužinoti ir apie skaistyklos bausmes. Visų teologų nuomone, didžiausia ir pagrindinė bausmė yra laikinis sielos pasmerkimas neregėti Dievo. Gal mums, gyvenantiems šioje žemėje, yra sunku suprasti šios bausmės didumą, bet siela, atsiskyrusi nuo kūno, kaip jau minėjome, visa savo prigimtimi veržiasi prie savo galutinio ir vienintelio tikslo – Dievo. Tai yra vienintelis jos siekimas, vienintelis džiaugsmas ir vienintelė laimė. Sielai yra be galo didelė moralinė kančia, kad šio

tikslo ji dar negali pasiekti. Toji siela kenčia, bet kenčia su viltimi, nes žino, kad tą tikslą, anksčiau ar vėliau, tikrai pasieks. Siela skaistykloje negali už save melstis, negali jokių nuopelnų įsigyti (ji negali nė nusidėti), vienintelis būdas atsilyginti Dievui už savo praėjusio gyvenimo nuodėmes — tai kančia ir gyvųjų pagalba. Be šitos moralinės pasmerkimo kančios, atrodo, kad siela turi kęsti ir tam tikras fizines kančias. Ar tai yra ugnis, ar kokia nors kita fizinė kančia — yra antraeilis dalykas. Teologų nuomone, šios fizinės skaistyklos kančios yra didesnės už bet kurias šios žemės žmonių kančias.

Kaip ilgai reikės skaistykloje kentėti, iš tikėjimo dokumentų mes nieko nežinome. Turime įvairių žinių tik iš privačių apreiškimų, iš kurių atrodo,

kad tos kančios gali kartais tęstis labai ilgai. Teologai sako, kad baigiantis pasauliui, baigsis ir skaistykla.

Bažnyčia taip pat aiškiai moko, kad mes savo maldomis ir ypač Mišių auka galime padėti sieloms skaistykloje ir sutrumpinti jų kančių laiką. Tai vertėtų tikrai visuomet atsiminti ir stengtis joms padėti. Jeigu mes parodytume toms sieloms galestingumo, ir mums Dievas bus galestingesnis.

O kai mes pateksime į skaistyklą (o jos išvengti kažin ar kam pasiseks), tos sielos, kurioms mes padėjome, gyvendami žemėje, iš dėkingumo padės ir mums. Tai yra taip pat tikėjimo tiesa šis bendravimas tarp kojojančios, kenčiančios ir triumfujančios Bažnyčios.

Juozas Vaišnys, S. J.

I š filmų pasaulio

THE LONG GRAY LINE

Čia paduodamas tikras vieno kariškio gyvenimas West Point'e, kur jis praleidžia penkiasdešimt metų. Filmas gražus savo vaizdais, labai gražiais paradais ir dainomis. Mintis — paruošimas vadų, kurie vadovautų ir gintų kraštą. Filme trūksta gal daugiau veikimo, bet ji verta visiems pamatyti, kaip švarų, lengvą ir iš tikro gyvenimo paimtą filmą.

SIX BRIDGES TO CROSS

Šitas filmas sukasi apie jauno kriminalisto ir jauno policininko gyvenimą, draugystę ir biznį. Čia parodoma jauno bernioko gyvenimas nuo pat mažens iki jo mirties ir šitas gy-

venimas lydimas įvairiausių nusikaltimų. Visi patarimai, mokymai ir patarimai namai šitam vaikui nueina veltui, jis nepakeičiamas. Kiekvienas nubaudimas jo nenubaido nuo minties vogti, bet pamoko, kad kitą kartą atsargesnis būtų, kad jo nesugautų.

Per visą filmą yra gana didelis įtempimas, nes kas kartą šitas berniokas ką nors naujo išgalvoja, kiekvienas jo žodis vis ką nors slepia.

Filmas baigiasi bernioko mirtimi ir savo blogo elgesio supratimu. Tai jis tik tada supranta, kai žmona ir vaikai išsižada jo dėl jo amžino vogimo.

Gera vaidyba. Pagrindiniai artistai yra Tony Curtis ir Adams Nader.

Z. K.

“DARBININKAS” SKELBIA KONKURSA

Rugsėjo 19 sueina keturios dešimtys metų, kaip Bostone išėjo pirmasis "Darbininko" numeris.

Jo leidėjai ir redakcija šią sukaktį nori paminėti žygiu, kuris prisidėtų prie lietuviškos dvasios ir kūrybos tolimesnio palaikymo.

Matydamas, kaip lietuvius suburia vaidinimas, kaip per vaidinimą juos prieina lietuviška mintis, bet ir kaip lietuviškų scenos veikalų trūksta, "*Darbininkas*" skelbia dramos veikalo konkursą, skirdamas 500 dolerių premiją.

KONKURSO SĄLYGOS

1. Veikalas turi būti iš lietuviško gyvenimo, dabarties ar praeities, drama ar komedija; prieinamas šių dienų žiūrovų daugumai ir, neprasilenkdamas su krikščioniška bei tautine dvasia, veikti žiūrovą pozityviai; įmanomas lietuviškai scenos technikai; pavadinamas per 2-3 valandų spektaklį.

2. Veikalai, siunčiami dramos konkursui, pasirašomi slapyvardžiu; atskirame uždaramame voke autorius turi pažymėti savo tikrąją pavardę, adresą, savo veikalo pavadinimą ir slapyvardį.

3. Geriausią dramos veikalą atrinks New Yorke sudaryta jury komisija. Jos sudėtis bus paskelbta vėliau.

4. Teisė premijuotą veikalą vaidinti ir išleisti tenka "Darbininkui".

5. Paskutinė data dramos rankraščiui įteikti š. m. gruodžio 1 d.

6. Konkursui veikalai siunčiami šiuo adresu: "Darbininkas", Dramos Konkursui, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Premija bus įteikta gruodžio mėn. per iškilmingą "Darbininko" 40 metų minėjimo aktą.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA BAIGIA PRENUMERATORIŲ SĄRAŠĄ

Lietuvių Enciklopedija su ketvirtuoju tomu, apimančiu raides C, Č ir dalį D (nuo Chronografas iki Dievaitis) baigia prenumeratorių sąrašą. Šiame tome yra 544 psl. ir daug iliustracijų, žymesnių lietuvių ir užsieniečių nuotraukų, kūrinių, brėžinių, žemėlapių, o mūsų didžiojo dailininko M. K. Čiurlionio įdėtos 4 spalvuotos reprodukcijos.

Lietuvių Enciklopedija leidžiama J. A. Valstybėse, todėl jai turi būti gerai prieinamos Amerikos lietuvių organizacijos ir veikėjai. Dalis jų jau paminėta, vieni plačiau, kiti mažiau, o kiti visai praleisti. Būtų gera, jei Amerikos lietuvių organizuoti vienetai patys praneštų LE redakcijai apie savo nuveiktus darbus, apie savo vadovus. Tada šios rūšies žinios būtų tikslesnės.

Kaip kiekvienas didelis darbas, taip ir šis neapsieina be klaidų ir trūkumų. Mūsų pareiga stengtis tuos trūkumus išlyginti, pašalinti. Jei kas dar norėtų LE užsisakyti, turėtų tai padaryti nedelsiant. Darbas varomas pirmyn, ir jau ruošiamas net raidė L. Lietuvių Enciklopedijos adresas: 366 W. Broadway, South Boston 27, Mass.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Marijos Mėlynoji Armija. Paruošė Pr. Dauknys, MIC. Išleido Marijos Mėlynosios Armijos Lietuvių Sąjūdžio D. Britanijoje Centras: 21, The Oval, Hackney Road, London, E. 2. Kaina vienas šilingas.

Dievo Paukštelis. Neperiodinis humoro žurnalas. Redaguoja: Pulgis Andriušis, Antanas Gustaitis, Albinas Valentinas ir Leonardas Žitkevičius. Adresas: 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Kaina 50 centų.

“L. L.” RĖMĖJAI

Nuoširdžiai dėkojame visiems Skaitytojams, parėmusiems mūsų darbą pinigine auka.

3 dol. aukojo: Kun. V. Karalevičius (Bayonne), M. Mikėnas (Omaha).

2 dol. aukojo: K. Prišmantas (Los Angeles), K. Pravilionis (Rockford), I. Jacinavičienė (Chicago), M. Jasaitis (Pembroke), A. Šakalys (Chicago).

1 dol. aukojo: Z. Rajeckas (Maspeth), L. Klevas (Hamilton), K. Mačiulis (Rochester), A. Lietuvininkienė (Worcester), O. Žilinskas (Cleveland), J. Guobužis, P. Lickus, Br. Tūbelis, Z. Jonynienė, V. Petkus, F. Gresiotė, A. Baltrukėnas, J. Verksnys, S. Kuraitis, D. Orentaitė, J. Gužulaitis (visi Chicago), J. Škėma (Hamilton), M. Šimkus (Baltimore), S. Luksus (Schenectady), V. Čiuprinskas (Windsor), I. Pumeraytė (Worcester), O. Damijonas (Omaha), A. Tamošiūnaitė (Athol), J. Petronis (Phila.), J. Leveris (Campbell's Bay), S. Petrauskaitė, S. Saikys ir S. Zulpa (London), Kun. A. Petraitis (Frankport), J. Šimonis (S. Barbara), J. Kondratavičius (Los Angeles), P. Bernotą (Waterbury), P. Kavaliauskas (Melrose Park), D. Savickienė (Worcester), A. Sadauskas (Cleveland), J. Kezys (Brooklyn), J. Plečkaitis (Baltimore), M. Valiukienė (Toronto), A. Dubickas (Worcester), K. Stundžia (St. Katharines), R. Vabolis (Quebec), J. Leveris (Campbell's Bay), A. Razutis (Los Angeles), J. Vailokaitienė (Detroit), Kun. J. Korsakas (Pleasant), V. Ališauskas (Cicero), E. Sandanavičienė (Brooklyn), E. Vaitkūnas (St. Paul), D. Gelgotaitė (Cleveland), K. Barzdukas (Kearny), A. Ragauskas (Elizabeth), J. Valiukevičius (Rochester), V. Vizgirda (Aurora), G. Ažubalis (Lincoln), B. Apanavičius (Rochester), M. Bapstys (Kitchener), Dr. V. Plioplys (Rockford), A. Variakojis (Cleveland), M. Bumblienė (Toronto), E. Navazelski (West Hoover), O. Jesunas (Phillips), A. Šileika (Phila.), R. Polišaitis (Verdun), J. Adomavičienė (So. Boston), S. Petravičienė (Hartford), T. Ivaškaitė (Elizabeth), Kun. M. Čyvas (Scotia), S. Kęsgailo (Montreal), S. Bugnaitis (Worcester), Fr. Gailiūnienė (Worcester).